

(Izhaja ob 4 zjutraj.)

Stane mesečno 20— Din
za inozemstvo 30—
neobvezno

Oglasi po tarifu

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/
Telefon št. 72

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Upravišтво:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 36.

Podružnici:

Maribor, Baravska ul. 1.
Celje, Aleksandrova c.

Račun pri pošt. šekov.
zavodu št. 11.842.

Ljubljana, 9. septembra.

V Ljubljani so bili v soboto ponoči po bišah napisani protidržavni vzklki, ki se pojavljajo le v tasih, ko zapušta ljudske množice zavest, da je v državi oblast, ki zna ščititi njen ugled in njeno družabno ureditev in ko prevratni elementi menijo, da že dozoreva njihov čas...

Protidržavni izbruhi na vogalih ljubljanskih hiš so pa še zelo skromen in nedolžen pojav kaosa, ki se sistematično pripravlja po celi državi, zlasti pa v pokrajinah, ki spadajo v »območje« Stjepana Radića. Ni dneva, da bi se iz teh krajev ne javilo, kako so Radićevi pristaši nasilno naskočili ljudje, ki niso njihovi politični somišljeniki, kako so se maščevali nad njimi, povzročili jim materijelno škodo ali na telesne in moralne poškodbe.

V nedeljo je bil na Hrvaškem zopet krvav dan. V Osijeku so Radićevi Hanaovci izvali na večernem mestnem sprehajališču s klicanjem: »Dolje kralj! Dolje monarhija! Živio Radić! Živjela republika!« incident, pri katerem so na vprašanje: »Kdo to kliče?« naskočili z noži na publiko ter na licu mesta zaklali dva človeka. To je tipičen primer napada na mirne državljane, ki ljubijo in branijo svojega kralja in svojo državo od strani elementov, ki rušijo obstoj države in monarhije.

Osješki napad je samo en člen v veliki verigi sistematično organizirane terorja Radićevcev proti vsemu, kar čuti iskreno in pošteno za Jugoslavijo. Teror v radićevskih krajih je tako velik, da se smatra za provokacijo, ki se kaznuje s pokojnjen, že samo to, če si v jugoslovenski državi — Jugosloveni! Vlada reda, zakonitosti in pravice neprestano širi vest, da bo razpustila nacionalistične organizacije, ki obstojajo po zakonitih določbah, niso pa ne ukrene proti separatističnim in terorističnim organizacijam. Hana, ki je ilegalna, ker nima niti potrebnih pravil, niti ni policijski prijavljena. Dejstvo je, da Jugoslovenstvo nikdar ni bilo tako terorizirano in opljuvano, kakor pod današnjo vlado, pod vlado omega Davidovića, ki je svoj čas izrekel krilatice: »Jugosloveni, na okup!« je nanjo že zdavnaj pozabil. Pod režimom velikega Jugoslovena Davidovića smo prišli tako daleč, da je v nekaterih krajih države opasno za vsakega, nositi na prsih še samo katerokoli jugoslovensko nacionalistično oznako, a kaj šele, da bi se odkrito delalo za vzvišeno jugoslovensko stvar. Kam jadrmo, dokazuje tudi dogodek v Crikvenici, ko so ob priliki odhoda Hrvatskega Sokola od tankaj, v prisotnosti oficijelnega vodstva in množice naroda, sneli s parobroda »slavo« državno zastavo ter mesto nje zarzili plemensko.

Internacionalni svet je za želitev državnih zastav zelo občutljiv in nobena država, ki da kaj na svojo čast, ne more dopustiti, da bi se državna zastava od drugih državljanzv omalovaževala, ne da bi se ji za to dalo vidno zadoščenje. Dokler smo živeli v Avstriji, smo vedeli, kaj znači grdit državno zastavo in gorje onemu, ki bi si drznil kaj takega, kakor se je dogodilo sedaj v Crikvenici z našo državno zastavo. Da bi pa v Avstriji bila s takim dejanjem v zvezi kaka organizacija, je bilo povsem izključeno, ker se je vsakdo moral zavedati, kako težka kazen čaka za želitev državne zastave. In kaj je storila Davidovičeva vlada? Dosedaj še nič, ker se ne pa nastopiti proti »Hrvatski narodni vojski«, ki jo z naglico in z velikanskim denarjem organizira Stjepan Radić pod firmo Hrvatskega Sokola.

Ali si je moglo predstavljati še bolj mišerne vloze, kakor jih igra g. Davidovič s svojo »jugoslovensko vlado treh narodov«? Čim je bil Radiću ponuden mezinec, zagrabil je takoj za celo roko, s katero vleče sedaj v propast g. Davidovića, z njim pa ne le Jugoslovenstvo, marveč tudi jugoslovensko državo. Lepo je biti optimist in marsikateri solzar je v svoji dobrosrčnosti upal, da bo Davidovičovo sodelovanje z Radićem za državo in narod blagodejno, navzlic temu, da so vsi, ki Radića in njegove ljudi poznajo, zatrjevali, da je Radić največja nesreča za Jugoslavijo. Dokler Radić ni znova potrdil svoje prevratne narave in dokler ni z novimi dokazi podkrepil, da boče razbiti našo edinstveno državo, so optimisti in solzarji lahko pretakali solze, danes pa tudi med njimi ne more biti nikogar več, ki bi z Radićem ne sklenil računov. Vsi oni, ki so — zavedajoč se pogubnosti Davidovičeve politike — ostali do skrajnosti dosledni, pa ključno dalec g. Davidoviću: Quousque tandem,

Vlada napoveduje „novo situacijo“

SPLOŠNO PREPRICANJE JE, DA SE BLIŽAMO POLITIČNEMU PREOKRETU. KOMBINACIJE VLADINIH KROGOV. — POLOŽAJ LJUBE JOVANOVIČA.

Beograd, 9. septembra. p. S kraljevim povratkom in avdicijami na dvoru je prišel v politični situaciji nov razvoj, katerega smer še ni popolnoma jasna. Značilno je, da se iz vladinih krogov širijo vesti v političnem prokretu, ki ga je skoro pričakovati, ker da se je trajno sodelovanje z Radićem izkazalo za nemogoče. Občo pozornost je vzbudila nocoj izjava g. Davidovića v »Novosti«, katerim je min. predsednik na vprašanje kako stoji stvar z radikali odgovoril: »Na to vprašanje morajo radikali sami odgovoriti. Zdi se mi, da sedaj uvidevajo, da je bil sklep glavnega odbora radikalne stranke z dne 25. julija t. l. politična pogreška. Ta pogreška je začela sedaj učinkovati. Reči moram, da je bil naš blok do tega dne pripravljen podpisati sestavo koncentracijske vlade z Ljubo Jovanovićem na čelu, kakor tudi kombinacijo s tem gospodom, s skupino jugoslov. kluba in tudi vsako drugo, ki bi bila za boj zoper korupcijo in za pomirjenje med Srbi in Hrvati.«

Ta Davidovičeva izjava se splošno smatra kot nova ponudba. Dejstvo je, da skušajo davidovičevci dobiti stike z radikali preko Ljube Jovanovića, katerega je g. Davidović za jutri dopoldne povabil na sestanek. Iz vladinih krogov se nocoj znova raznaša vest, da pride do nove kombinacije med Jovanovićevimi radikali, davidovičevci in klerikalci. Ta vest je v svoji osnovi netočna. G.

Jovanović se je namreč vrnil iz Dalmacije pod vtisom da je njegov položaj zelo težaven ter je včeraj in danes v konferencah z radikalskimi prvaki izjavil, da za nobeno ceno ne more kršiti strankine discipline. Danes dopoldne je Jovanović posebno dolgo konferiral z drjem. L. Markovićem, nakar se je posdal k Pašiću pri katerem je ostal pol drugo uro. Pašić, ki je tekom včerajšnjega in današnjega dne konferiral skoraj z vsemi v Beogradu navzočimi radikalskimi prvaki, stoji trdno na stališču, ki ga je zavzel radikalski glavni odbor.

Nocoj se je govorilo, da je kralj za jutri pozval v avdicenco Ljubo Jovanovića, Pašića in Pribečevića. Ta vest sicer ni točna, ilustrira pa resnost položaja.

Vlada stoji očividno pred težkimi odločitvami ter je nujno pozvala ministra Marinkovića in Šumenkovića, da se takoj vrne iz Ženeve.

ZAGREB, 9. septembra. r. Blokaški listi napadajo Ljubo Jovanovića, češ da se je v današnji konferenci z Lazo Markovićem »Pašićevim alter ego« sporazumel, da je treba proti sedanjim vladni pričeiti najenergičnejšo akcijo in o načinu, kako se naj ta akcija vodi. »Hrvat« še dodaje, da pripravljajo radikali in samostojni demokrati »pučo«. Stotisoč oboroženih kmetov naj vdere v Beograd ter s pomočjo Orjuna in Srnao nasilno strmoglavijo vladol

Kralj zopet v Beogradu

AVDIJENCE IN KONFERENCE MINISTROV. — IZJAVE VOJNEGA MINISTRA HADŽIČA O HRVATSKIH POLKIH.

Beograd, 9. septembra. r. Včeraj popoldne ob 3. sta se vrnila kralj in kraljica v Beograd.

Ob 5. je vladar sprejel ministrskega predsednika. Avdicijena je trajala dve uri. Davidović je posebno obširno poročal o zasedanju Lige narodov, o našem stališču napram razorožitvi ter o vprašanju samostana Sv. Nauma. V avdicijci je bilo tudi govor o notranjopolitični situaciji. Za Davidovićem je bil sprejet notranji minister Petrović.

Danes dopoldne je bil na dvoru vojni minister general Hadžić. Njegova avdicijena je trajala 2 in pol ure. Po avdicijci je general Hadžić posetil ministrskega predsednika Davidovića, ki je ustno sklical konferenco svojih ožjih prijateljev gg. Petrovića, Pečiča in

Omovića. Nato je minister Petrović odšel na dvor. Popoldne je bil Petrović ponovno v avdicijci, ki je trajala od 16. do 18. Po njegovem povratku se je v min. predsedništvu vršila konferenca, katere so se udeležili Davidović, Petrović, Pečič, Korosec, Spaho in Behmen.

Te avdicijne in konference so vzbudile v Beogradu največjo pozornost.

Beograd, 9. septembra. p. Po svoji avdicijci je izjavil vojni minister Hadžić Vašemu dopisniku na vprašanje, kaj namerava ukreniti glede zahteve radićevcev, naj služijo hrvatski vojski samo v hrvatskih krajih, sledeče: »Taka zahteva mi doslej še ni bila stavljena. Sicer je pa tudi ne morejo staviti. Jaz ne bi nikdar na njo pristal.«

Vlada in komunisti

Beograd, 9. septembra. p. Notranje ministristvo je izdalo odredbo, da se imajo zabraniti vsi zbori komunističnega značaja ter da naj policijske oblasti z vso pozornostjo zasledujejo komunistični pokret. Za soboto napovedane komunistične zборе v Osijeku in Beogradu je policija s silo preprečila ter zborovalce razgnala. V Osijeku so bili aretirani dijak Popović in dva komunistična občinska svetnika. Zatrjuje se, da se v komunistični stranki pripravlja razcep. Grupa Sime Markovića baje obsoja tutorstvo Moskve ter hoče samostojneje nastopati, grupa Tiče Kaclerovića pa je za absolutno disciplino napram boljševičkemu vodstvu.

Včeraj in danes se je vršil pred beograjskim sodiščem proces proti bivšemu komunističnemu poslancu Kostu Novakovu radi njegove brošure »Makedonija Makedoncem«. Novakov je bil po zakonu o zaščiti države obsojen na 6 mesecev ječe.

Z NOVIM STANOVANJSKIM ZAKONOM NIHCE ZADOVOLJEN.

Beograd, 9. septembra. p. Veliko skrb dela vladni stanovanski vprašanje. Ministrski predsednik Davidović je sicer deputacijo hišnih posestnikov ravno tako lepo odpravil kakor deputacijo hišnih najemnikov, vendar pa pripravljamo ministristvo za socijalno politiko nov zakonski osnutek o stanovanjih, ki bo tako za najemnike, kakor tudi najemodajalce velika obremenitev. Vlada novi načrt še skriva, ker ve, da z njim nihče ne more biti zadovoljen. Po dosedanjih informacijah novi stanovanski zakon ne bo nič več ščutil najemnikov poslovnih prostorov, ki bodo čisto svobodni tako glede odpovedi, kakor glede stanarine. Začitena bodo glede odpovedljivosti le uradniška in nekatera druga stanovanja v mestih, dočim bodo na deželi stopili v veljavo zopet stanovanski predpisi iz predvojnih časov. Z novim zakonom bo stanarina za stanovanja v mestih dvignjena.

Nastop grofa Apponyia in Hendersona

MIROVNA RAZPRAVA SE NADALJUJE OB ZMANJŠANEM ZANIMANJU.

Ženeva, 9. septembra. j. Današnja dopoldanska plenarna seja Zveze narodov se je vršila pred slabo zasedenimi prostori. Prvi je dobil besedo madžarski zastopnik 74 letni grof Apponyi, ki je v približno enournem govoru govoril o veliki važnosti vprašanja narodnih manjšin na Madžarskem. Nato je prešel na vprašanje obligatornega sodstva in izjavil, da je Madžarska načeloma pripravljena pristati na to vprašanje, vendar je treba pri tem obravnavati vse narode enako. Glede vprašanja razorožitve se je skliceval na čl. 8 trianonske pogodbe, naglašal, da je Madžarska izpolnila naložene ji obveznosti in da je sedaj vrsta na drugih državah, da tudi one izvrše prevzete moralne obveznosti. Nato je nastopal proti vojni s kemičnimi sredstvi in zahteval, da je treba tak način bojevanja za vselej odpraviti.

Norveški delegat Lange se je pritoževal, ker se je uknila dnevno izhajajoča zbirka izvelikov iz svetovnega časopisja, ki so bili za vse udeležence zasedanja zelo važni. Dalje je kritiziral, da Zveza narodov dosedaj še ni ustanovila nobene ustanove, ki bi sprejemala želje, pritožbe in navodila privatnih ustanov.

Kot zadnji govornik je nastopil angleški državni tajnik Henderson, ki se prvič udeležuje zasedanja Zveze narodov. Poudarjal je ogromne naloge in uspehe, ki jih je prevzela in že dosegla Zveza narodov. Baval se je z reformo koledarja, zatiranjem vojne in zaščito narodnih manjšin. Vsa vprašanja je obravnaval z enako mirnostjo, sigurnostjo in jasnimi metodami. Pripomnil je med drugim, da je popolnoma prav, če je Hymans izjavil, da Zveza narodov ni odgovorna za mednarodno razsodišče, vendar pa sledi iz tega, če prevzame Zveza narodov garancijo za razsodišče, da mora imeti velik interes na njej in da mora biti o njegovem delovanju poučena. Slično je z mednarodno delavsko zbornico, ki je eden najvažnejših členov mirovne zgradbe Zveze narodov. Smatra za velik napredek, da se je Zveza narodov pričela izredno resno pečati z vprašanjem razsodišča. Končno je izrazil upanje, da bo svet Zveze narodov prejel

v prihodnjem letu izprno poročilo o skupnih uspehih. Zborovanje je bilo odgodeno na jutri dopoldne.

Danes dopoldne je pričela razpravljati prva komisija, ki ji je bila poverjena naloga proučiti člen pakta, ki govori o ureditvi mednarodnih spornih vprašanj.

ZBOROVANJE RAZOROŽITVENE KOMISIJE.

Ženeva, 9. septembra. g. S precejšnjo napetostjo pričakovana prva seja tretje komisije za razorožitveno vprašanje je pričela včeraj popoldne, a je prinesla znatno razočaranje. Na predlog predsednika Duce je komisija najprej sklenila, da postavi osnutek o garancijski pogodbi kot prvo točko na dnevni red, ves ostali material pa naj se razdeli med tri podkomisije. Pri nato sledeči poslovniški debati so se pojavila principijelna nasprotstva v naziranjih. Tako je lord Parmoor predlagal debato po sledečem redu: razsodišče, jamstva, razorožitev, dočim je grški zunanji minister Politis hotel, da se najprej razpravlja garancijska pogodba, nato odgovori vlad in jamstvene določbe sveta Zveze narodov. Delegat Schanzer (Italija) je zahteval splošno debato, ki je bila tudi sklenjena in jo je otvoril sam z daljšim govorom, v katerem se je izrekel proti ženevskim pogodbam. Po njegovemu mnenju osnutek garancijske pogodbe tudi ne nudi zadostne varnosti in ne uresničenje razorožitve. Pogodba dovoljuje svetu Zveze narodov prevelika pooblastila in uničuje deloma narodno suverenost, ne da bi istočasno jamčila zaželjeni uspeh. Schanzer je govoril tudi proti načrtu ameriškega generala Blissa. Varnostni problem naj se reši na podlagi pogodbe Zveze narodov. Schanzerjev govor je napravil popolnoma negativni utis. Komisija se je nato odgodila do srede.

PRIBOD DR. SEIPLA.

Ženeva, 9. septembra. g. Avstrijski zvezni kancelar dr. Seipel in zunanji minister dr. Grünberger sta prispela v ponedeljek zvečer semkaj. Danes dopoldne je Seipel posetil predsednika Motto in ga prosil, naj bi finančni odsek čimprej pričel razpravo o avstrijskem vprašanju

Stavka v kovinski industriji na Dunaju

Dunaj, 9. septembra. g. Na Dunaju in v okolici je izbruhnila stavka kovinarjev, ki zavzema od dne do dne večje dimenzije. V vseh večjih kovinskih podjetjih je obrat ustavljen in delo popolnoma počiva. Do danes popoldne je naraslo število stavkajočih v kovinski industriji že na 24.000, pričakovati pa je, da bo še naraslo. Stavka je posledica mezdnega gibanja kovinskega delavstva, obenem pa tudi odgovor na nameravano odpravo osemurnega delavnika. Ni izključeno, da se kovinarjem pridružio še druge sorodne stroke, v slučaju potrebe pa izbruhne lahko tudi splošna stavka v Avstriji. Pogajanja med obema strankama so bila dosedaj brezuspešna, ker kovinarji odklanjajo vsak kompromis.

Fašistovska revolucija v Čile

Dunaj, 9. septembra. s. »Neue Freie Presse« je dobila iz Santiaga de Chile kabelsko poročilo, da je general Altamirano, ki ga njegovi pristaši nazivajo čilenska Mussolinija, izsilil s podporo oficirskega zbora odstop vlade. Tudi stališče predsednika republike je omajano, čeprav je poveril sestavo nove vlade generalu Altamiranu. Nezadovoljnost je javno izbruhnila, ko je parlament, ki si je samovoljno zvišal diжете, obstruiral budžet za vojsko, čeprav armada in mornarica že več mesecev nista prejela plač. Vojaški komite izjavlja, da gibanje ni in ne bo imelo političnega značaja in je namenjeno le rešitvi države.

Bitka za Shanghai

Shanghai, 9. septembra. s. Radi nevarnega položaja v severnih okrajih Shanghaija se je izkrcalo 1200 angleških, ameriških, japonskih in italijanskih mornarjev. Poleg tega je mobilizirana armada prostovoljcev. 20.000 vojakov je odkorakalo proti severu, da se polaste Tsingtau, 15.000 mož pa je odhitelo, da strazi Shanghai. Dogodki se dnevno poostrejejo. Pričakujejo, da bo prišlo v nekaj dnevih odločitev. Angleška vlada je stopila v stik z ameriško, da s skupno akcijo izsili konec bojev na južnem Kitajskem.

10 km od mesta Shanghaija se bje večja bitka. Bati se je, da iz kantona ne bodo dospela ojačenja pravočasno.

Boji v Maroku

Madrid, 9. setembra. s. Po vesteh iz stov so Španci odbili napad upornikov pri Benidahu. Pri tem je bilo 60 Špancev ranjenih. Primo de Rivera je izdal čest tam proklamacijo, v kateri jih poziva, naj se hrabro bojujejo. Temu nasproti naglašajo angleški listi, da so izgube Špancev mnogo večje kot se navaja. O drznosti upornikov priča že dejstvo, da so oddaljeni le še par milj od Tetuana, glavnega taborišča Špancev. Primo de Rivera je prispel v ponedeljek v Tetuan. Čete zapadnega pasu so se nekoliko umaknile. Po izpraznitvi dveh postojank je sovražnik napadel legionarje, ki so imeli znatne izgube.

London, 9. septembra. g. Semkaj je prispelo poročilo, da je morala armada španskega generala Serrana izprazniti v Maroku celo črto Queclau. Nih poročilih iz Madrida postaja položaj v Maroku za Špance vedno težavnejši. Direktorji španske vlade se resno bavi z načrtom izpraznitve Maroka. Kakor se govori, dela ministrski predsednik Primo de Rivera samo še za časten umik španskih čet, ki nikakor niso kos številno mnogo močnejšim upornikom. Za ta slučaj pa se pričakuje, da pride do težke politične reakcije na španskem.

London, 9. septembra. g. Po brzobjavu

KONVENCIJA Z AVSTRIJO.

Beograd, 9. septembra. p. V zunanjem ministristvu je bil danes končnojavno redigiran osnutek konvencije o opciji. S to konvencijo se bo rešilo vprašanje državljanstva prebivalstva v občinah, ki jih presecejo meje. Prebivalci delov teh občin, ki spadajo pod Avstrijo, dobe avstrijsko državljanstvo in obratno. Podaljša se tudi pravica za opcijo. Konvencija bo podpisana v par dneh.

MARINKOVIĆ SE NE SESTANE Z MUSSOLINIJEV.

Beograd, 9. septembra. p. Ker je bil minister Marinković nujno pozvan v Beograd, odpače nameravani sestanek z italijanskim ministrskim predsednikom Mussolinijem, ki bi se imel vršiti v Milane odnosno v Benetkah.

SESTANEK MACDONALDA Z ZAGLUL PASO.

London, 9. septembra. s. Ministrski predsednik Macdonald je sporočil egiptovskemu ministrskemu predsedniku Zaglul paši, da se želi tekoni septembra sestati z njim v Londonu. Zaglul paša je odgovoril, da je pripravljen slediti njegovemu pozivu.

Naročajte dnevnik „Jutro“!

Darujte za sokolski Tabor!

Nov čin klerikalne korupcije

KLERIKALCI ODSTAVLJAJO SODNIKE STANOVANJSKEGA SODIŠČA.

Ljubljana, 9. septembra. Na zahtevo klerikalcev je minister za socialno politiko Behmen telegrafičnim potom odstavil nekatere člane stanovanjskega sodišča med njimi sod. svetnika dr. Alojzija Gradnišča.

Stanovanjsko sodišče je bilo klerikalno že dolgo trn v peti. Sestojalo iz petorice članov, ki v svojem poslovanju niso poznali nobenih obzirov na partizanske želje, je stanovanjsko sodišče razveljavilo celo vrsto popolnoma pristranskih odlokov stanovanjskega urada iz Stanovnikove ere. Ko so klerikalci prišli na vlado, so takoj odstavili voditelja mestnega stanovanjskega urada, ki ni njihovo partizan, ter so postavili na njegovo mesto klerikalca. Trebalo je še zagotoviti tudi drugo in to sodno instanco. Temu naj služijo odstavitev nekaterih članov stanovanjskega sodišča, na katerih mesto pridejo najbrž »poslušnejši« možje...

Ta odstavitev je čin pravega klerikalnega terorizma. Ona je tudi povsem protizakonita. Sodniki stanovanjskega sodišča so imenovani na eno leto in njihova funkcija doba poteče še le 31. decembra. Ako ima minister pravico odstavljati sodnike, ki ne sodijo tako, kakor se njegovim partizanom dopada, potem se naravno neha vsaka neodvisnost sodne

instance v stanovanjskih zadevah in stanovanjsko sodišče postaja farsa.

Služaj dr. Gradnišča, enega naših najodličnejših sodnikov, je še posebej karakterističen. Ob desetletnici, odkar je bil dr. Gradnik kot sodnik vržen v ječo ter postavljen pod obtožbo veleizdaje radi velebrske propagande skupno s svojim očetom in bratom in to na denunciacijo dveh klerikalnih duhovnikov župnika Uršiča in kurata Korenčiča, so politični smišljeniki teh dveh podlih ovaduhov znova udarili po njem. Bil je telegrafično odstavljen in pred vsem svetom je nanj vržen sum, da kot sodnik ni postal nepristransko in da je nekorekten! Klerikalci so osebna čast postranska stvar, kadar gre za to, da se maščujejo nad človekom, ki jim ni všeč ali kadar pridejo v poštev njihovi strankarski interesi. Še prav jim bo, da bi se o dr. Gradniku, ki ga črtijo, ker je odločen nacionalist, raznašale klevete! Kako brez vsakega poštenega razloga pa je bil dr. Gradnik razrešen, dokazuje obvestilo velikega župana, ki mu sporoča odstavitev, pri tem pa mu s povdarmom izreka »za Vaše sodelovanje pri stanovanjskem sodišču popolno priznanje in zahvalo«...

Kmalu bo blato klerikalne korupcije brizgalo v najnedotakljivejše institucije državne uprave.

Pod vlado reda in sporazuma

Ljubljana, 9. septembra. Čez praznike se je dogodila v naši srečni domovini, v kateri se sedaj vodi baje politika reda in sporazuma, čista vrsta incidentov, ki kaže, kako kritično se postruže naše notranje stanje.

Politično najbolj karakterističen je izlet zagrebskega separatističnega Hrvatskega Sokola v Crikvenico.

Ze ves teden so radićevski listi napovedovali, da se Orjuna in Jugoslovenski Sokol pripravljata z bombami in puškami na sprejem in malo je manjkalo, da niso zahtevali aretacije vseh Sokolov in Orjunašev ob progi Zagreb - Sušak, odnosno Sušak - Crikvenica. Državna oblast je res tudi odredila obsežne ukrepe in tako so separatistični Sokoli izvršili svojo propagandistično ekspedicijo za Radića in republiko pod varstvom bajonetov kralja, orožništva. Navzlic ogroženju, ki je vladalo v Primorju, ni prišlo do nobenega incidenta. Jugoslovenski krogi so povsodi držali najlepšo disciplino.

Zato pa so radićevci s tem večjo nebrzdano demonstrirali proti nacionalni in državni ideji. V soboto je separatistična večina Zagreba popolnoma prezirala praznik prestolonasledničkovega rojstnega dne ter svečanosti, ki jih je priredila predvsem vojska. Zvečer pa so radićevske množice med silnimi klici »Živio Radić, živele republika, doli monarhija!« in še hujskimi spremile Sokole na kolodvor. Najbolj značilen je pač klic »Živele hrvatske vojske!«, s katerim slišiš pozdravljati »Hrvatske Sokole«, ki so po mišljenju radićevcev bodoča »narodna milica« g. Radića...

V Crikvenici so se izzivanja ponavljala, toda nedelja in ponedeljek sta potekla mirno. Kako daleč so šle separatistične demonstracije, se vidi iz dejstva, da so radićevski Sokoli na parniku »Lav«, ki jih je vozil iz Crikvenice na Sušak, sneli razbojni postavost ter namesto nje razbojni plezensko hrvatsko! V Senju so s kamernjem napadli kapetana »Jadrana«, ker ni hotel vseh radićevcev sprejeti na krov svojega prenapolnjenega parnika.

Krvavi spopadi v Osijeku.

Osijek, 9. septembra. r. Sinoči je skupina Hanaovcev na ulicah vpila: Doli kralj! Živele republika! Živele Radić! Doli monarhija! Doli Srbija! Med njimi in nekaterimi nacionalisti je prišlo do boja. Hanaovci so napadli z nožmi. Težko so ranjeni: Stojan Sarkanjac in ruski begunc Budinski, lažje ranjena sta pa še dva Srba. Ko je prišla policija, da intervenira, so Hanaovci napadli tudi policijo, potem so pa zbežali, tako, da so policijski stražniki morali streljati za njimi. Po aretaciji so na policiji motivirali ta napad s tem, da jih je nekdo iz publike razjezil, ker je zavpil »Živele Jugoslavijo!« Ta dogodek je razburil vse nacionalne elemente v Osijeku. — Ponoči je Budinski, ki je bil z nožem zaboden od zadaj v rebra, v bolnici umrl.

Ponočni spopad v Zagrebu.

Zagreb, 8. septembra. r. Ko je odhajal Hrvatski Sokol v Crikvenico na zlet, je prišlo do prepira med skupino Hanaovcev in stražniki, ki so opravljali službo na Jelačićevem trgu. Hanaovci so napadli stražnike s kavarizskimi mizami na najbrutalnejši način. Ko je napadenim stražnikom prišla pomoč, so bili Hanaovci pregnani z Jelačićevega trga. Radićevci poslancem dr. Pernar, ki se je nahajal med publiko na trgu, je začel hujskati meščane, vpijoč na ves glas, da je policija barbarska in da je treba stražnike pozvati na odgovornost. Ko se razgrajajoča sodrga niti na poziv komisarja policijskega oddelka ni hotela

raziti, je policija s silo razgnala demonstrante.

Zorot napad kačakov.

Berane, 9. septembra. r. Včeraj je kačaska četa Jusufa Mehovića v srezi rožajskem ubila tri orožnike, dva pa ranila. Ko bi vas ne prislokočila na pomoč, bi vsi orožniki bili pobiti, ker četa šteje 90 kačakov. Danes so kačaki ubili Milovana Radulovića. Kačaki postajajo pravi gospodarji pogranjnega kraja.

Nove težkoče nemške vlade

Vprašanje nemške krivde ne sme zopet na tapet.

Berlin, 9. septembra.

Dr. Marxov kabinet je prišel čez noč v silno zagato in ne samo v nemški javnosti, ampak tudi v antantnih državah vlada veliko zanimanje, kako se bo vlada rešila iz neprijetnega položaja, v katerega je zašla vsled vprašanja vojne krivde.

Po znamenitem glasovanju v Reichstagu dne 29. avgusta, ko sta bila sprejeta Dawesov zakon in londonski dogovor, s čemur je bila odstranjena nevarnost razpustitve državnega zbora, je nemška državna vlada, očitno kot nekako koncesijo, oziroma obliž, posebno nemškim nacionalcem, da sprejem londonskega pakta izdala proglas, v katerem je podala načelno izjavo o vprašanju vojne krivde. V tem proglasu je, kakor znano, poudarjalo, da je bilo priznanje vojne krivde v verzajski mirovni pogodbi s strani Nemčije podano le pod pritiskom sile, sicer pa nasprotuje zgodovinskim dejstvom. V interesu prave sprave med narodi bo zato Nemčija prosila podpisnike verzajske mirovne pogodbe, da jo osvobodijo tega krivega priznanja.

Dr. Marx je takrat obljubil, da bo to izjavo takoj posebnim potom notificiral vsem ostalim državam. De tega pa iz neznanih vzrokov ni prišlo. Najbrže je hotel dr. Marx počakati, kak odmev bo našel njegov proglas v Angliji in Franciji, da si tako ohrani vrata za vsak slučaj še odprta. Odgovor je medtem že prišel. Ni sicer oficijelen, pač pa je jasno že sedaj, da je vprašanje nemške krivde glede vojne krivde ustvarilo eno najtežjih komplikacij, s katerimi se je bavila kdaj nemška politika. Po poročilih iz Zeneve, sta poslala namreč Maedonand in Herriot svojim veleposlanikom v Berlin navodila, naj resno opozorita nemški zunanji urad na težave, ki lahko nastanejo, ako bi Nemčija v resnici vztrajala pri svoji zahtevi. Herriot sam je v nedeljo skupini članov nemške Lige za človeške pravice, v kateri sta se nahajala tudi znana pacifista prof. Foerster in dr. Gerlach, izjavil, da more postati napovedana oficijelna nemška nota glede vojne krivde naravnost usodepolna za težko pričakovani sporazum Nemčije z ostalimi državami. In to tem bolj, ker je napovedana baš v trenutku, ko se Francija in Anglija ravno trudita, da s pomočjo Zveze narodov organizirata bodočnost. Sicer pa bosta Francija in Anglija odgovorili takoj z energičnim protestom, čim bo nemška nota dejanski izročena.

Po teh izjavah iz Zeneve je razpoloženje pri vladah zaveznikov izven vsakega dvoma. Nemški državni kabinet se sestane takoj po povratku državnega kancelarja in zunanje ministrice k seji, da razpravlja o obliki in terminu notifikacije, kakor tudi o težavni notranjopolitični situaciji, ki je nastala vsled energičnega odpora Francije in Anglije proti napovedani nemški noti. Dr. Marxov kabinet čaka, da na vsak način jako težki dnevi. Nahaja se namreč pred neprijetnim vprašanjem, ali naj sedaj nameravajo notopreklje, ali pa spremeni. V obeh slučajih bi s tem prelomila svojo stran-

kam dano obljubo in naletela posebnost pri nemških nacionalcih na najhujši odpor. Vsak najmanjši korak nazaj, ali že sam poskus, da bi se z raznimi naknadnimi dostavki k že objavljenemu proglasu ali z izjavami diplomatičnim zastopnikom oslabil preklie proglasa, bi smatral nemški parlament kot nov poraz Nemčije, ki bi ga nemški nacionalci takoj izrabili za oslavljanje novih zmešnjav, katerih žrtev naj bi postala sedanja vlada.

Dr. Marx bo nedvomno skušal najti zopet srednje pot, da pomiri obenem razburjene zaveznike in nerazvne domače stranke. Ali pa se mu to posreči, pokaže že najbližja bodočnost.

Sijajna zmaga Slovencev v Kočevju

Kočevje slovensko mesto.

V nedeljo so se vršile v Kočevju prve volitve po prevratu, pri katerih so nastopili s svojo listo tudi Nemci in razven tega še inescenirali posebno malkontentsko listo. Od 697 volilcev se jih je udeležilo volitev 538. Vozani listi JDS, NRS in SLS sta dobila 284 glasov in 14 mandatov od 25, torej en mandat čez absolutno večino. (JDS in NRS na skupni listi 140 glasov in 7 mandatov, SLS 144 glasov in 7 mandatov), lista nemškutarsko - slovenskih malkontentov, za katero se je posebno eksponirala NSS, 60 glasov (le slovenskih) in 2 mandata (enega Nemca in enega Slovenca), združeni Nemci 194 glasov in 9 mandatov. V občinskem odboru mesta Kočevje bo torej 15 Slovencev in 10 Nemcev, od katerih je eden izvoljen od slovenskih glasov.

Iz Kočevja se nam poroča, da so Nemci ponujeni jim kompromis, ki naj bi ga sklenili z njimi Slovenci, odklonili ter zahtevali volilni boj. Zato prevladuje sedaj razpoloženje med slovenskimi volilci, da — po načelu večine — zasede slovenska večina vsa odgovorna mesta občine ter sama prevzame vso odgovornost za komunalno politiko.

Pri danih razmerah nad vse častno zmago so izvajali Slovenci navzlic temu, da je bilo v zadnjem času pri rudniku reduciranih okrog 200 rudarjev slovenskih volilcev, in navzlic špekulativnemu in pasivnemu malkontentstvu v lastnih slovenskih vrstah. Zato tem večja čast in hvala zavednemu volilstvu, zlasti delavstvu, ki je v polni meri storilo svojo narodno dolžnost tako, da si ga lahko vzame marsikateri tudi akademsko izobraženi inteligent za vzor.

OBČINSKE VOLITVE V SODRAŽICI

Pri nedeljskih volitvah v Sodražici je JDS dobila 153 glasov in 9 odbornikov. Napredovali so demokrati od zadnjih skupščinskih volitev za 63 glasov. Razven tega pa so pristali JDS tudi oddali svoje glasove za listo žig-marske podobitve, katero so volili volilci brez razlike stranke ter dosegli 43 glasov in 3 odbornike. SLS (župnikova lista) je dobila 142 glasov in 8 odbornikov, lista SLS (Lovrenčičevi pristaji) pa 99 glasov in 5 odbornikov.

ZUPANSKE VOLITVE V KRŠKEM.

V Krškem je izvoljen za župana dosedanji župan gosp. Joško Pfeifer.

Politične beležke

Protidržavni izbruhi na ljubljanskih hišah. V noči med zadnjo soboto in nedeljo so zločinci popisali celo vrsto ljubljanskih hiš z raznimi protidržavnimi vzkliki, kakor: »Živele republika!« »Doli SHS!« »Živele mladinska federacija!« »Živele revolucija!« »Odprite ječe!« itd. Dosedaj nam ni znano, da bi g. veliki župan Sporn proti takim protidržavnim izbruhom kaj ukrenil, ker bi se sicer ne mogli dogajati in bi jih krivci, ki so morali imeti za svoja zločinska dejanja dosti časa na razpolago, ne mogli uganjati brez kazni. Dosedaj po naši vednosti ni bil še nihče prijet. Oblast tudi še ni odredila, da se dotični napisi zbršejo. Proti nagoti na plakatih Manesove razstave je bila mnogo občutljivejša. Pa tam je šlo za občutke gospoda škofa in SLS, ki tokrat očitno niso prizadeti.

Da bi nekoliko zabilasramoto SLS se »Slovenec« glede upokojitve ravnatelja dr. Mantuanija izgovarja na to, da je dr. Mantuani itak sam prošil za upokojitev in da so ga že demokrati hoteli penzionirati. Glede obeh trditvev lahko na podlagi avtentičnih informacij izjavimo, da so lažnive. Ravnatelj Mantuani ni prošil za vpokojitev in demokratiška stranka ni nikdar preganjala korektnih in strokovno sposobnih uradnikov, brez razlike ali so njeni pristaji ali njeni politični protivniki. Laže se »Slovenec« tudi glede tega, da je dr. Šusteršič spr-

vil dr. Mantuanija v Ljubljano. Kakor nam poročajo, se je v tem oziru trudil škof dr. Jeglič. Vsa »Slovenca« zavijajo so izmišljotine, spravljene v svet za to, da se prikrije sramotni koruptijski čin SLS, ki je vrzla dr. M. na ulico, samo da spravi nesposobnega parizana na njegovo mesto in da se maščuje nad močnem, ki je sicer njen smišljenik, toda se očitno ne pokorava brezpozorno g. Remcu in tovarišem.

Gospod Tittoni pa zna... Predsednik italijanskega senata Tittoni je dal dopisniku budimpeštanskega »Nemzet Ujsag« nekaj izjav. Iz katerih odseva prav pristni italijanski »sacro egoismo« in brezprimerna prepotenca. Ne samo, da Tittoni podcenjuje in zaničuje Malo antanto in povečuje Madžarsko, temveč govori tudi o narodnih manjšinah. Tako je je spregovoril Italijan: »Vprašanje narodnih manjšin je mednarodno vprašanje prvega reda, ono nikakor ni vprašanje notranje politike, kakor bi to interesi hoteli dokazati. Po mojem mnenju mora Italija vedno podpirati pravice manjšin (!) ki so danes z nogami teptane v mnogih državah srednje Evrope.« Tako italijanski državnik, ki vidi vse, samo ne tega, kar se dogaja v Italiji s slovensko in nemško manjšino. Nikjer niso narodne manjšine tako barbarsko teptane kot ravno v Tittonijevi domovini...

Porote

Ljubljana, 9. septembra.

DEMON ALKOHOLO

Prvo obravnavo ljubljanskega jesenskega porota, zasedanja je otvoril ubol, obtožen je bil posestnik Franc Ježek iz Slapa pri Devici Mariji v Polju, da je zabodel svojega tovariša, 24letnega Janeza Porento, ki je dva dni nato umrl.

Obtoženec je pred kratkim prevzel posestvo svojega očeta v Slapu. Od materine strani je bil težko duševno obremenjen; cela materina družina je namreč več ali manj trpela na umobolu. Franc Ježek ml. je bil v mladosti podvržen božastvi. Med vojno je dobil poškodbe in je od tistega časa dalje tarnal večkrat o glavobolu. Razen tega je mnogo popival. Dne 29. maja je že zgodaj zjutraj začel popivati s prijateljem Ivanom Leskovškom in se nalival z žganjem. Ker mu tega še ni bilo dosti, sta šla oba v Blažev vinočto, kjer sta si ga še precej privoščila. Veselemu paru so se pridružili še drugi domači fantje in razvila se je družabnost, ki je že tolikokrat rodila zle sadove. Med novodošleci se je nahajal tudi Ivan Porenta, delavec v vevških tovarnah, ki je pozval Ježka, da naj se gre z njim metat za stavo. Ježek je bil takoj zadovoljen in stavili so štefan vina.

Pri prvem spoprijemu pa je Porenta s lahkoto vrgel slabotnega tekmeča ob tla in tudi v drugič se Ježek ni bolje odrezal. To ga je silno razjezilo in zaklical je: »Ni hudič, da ne bi vrgel takega bajtarja!« In spoprijela sta se v tretjič. Tedaj pa so zagledali fantje, da je segel Ježek v hlačni žep po nož in kmalu so začuli Porento, ki je zavpil: »Fantje, bežimo, jaz sem že petnajst stihov dobil!« S temi besedami je stekel proti sosednji hiši, fantje pa so navallili na obtoženca in ga razorožili. Takoj nato pa je Ježek odšel proti zandamerijski stanici, tam pozvonil ter jokalje javil orožnikom, da je zaklal nekoga, ki sicer še ni umrl, pa bo kmalu »erknil«. Nato je odšel domov. Drugi dan je izjavil proti prijatelju Leskovškemu, da mu je žal za storjeni zločin, da ga pa ni več mogoče popraviti. Dostim orožnikom pa je dejal, da je ravnal popolnoma v zmedenosti vsled preobilo zaužite pijače in da se ničesar več ne ve spominjati. Ta zagovor je obdržal tudi pri razpravi pred ljubljanskim porotnim sodiščem, kateremu je predsedoval sodni nadsvetnik Mladič z votantoma, nadsvetnikoma Kerščem in Janšo. Držav. pravdnik je bil dr. Ogoreutz, zagovornik dr. Frlan, zastopnik zasebnega udeleženca dr. Svigelj, zdravniški sodni izvedenci dr. Mayer, dr. Novak, dr. Robida in dr. Göstl, slednja dva za preiskavo psihičnega stanja obtoženca. K razpravi je prišlo 19 prič, ki so potrdile potek dejanja po obtožnici. Silno ravnodušno je pričeval oče obtoženec; naravnost dovipno je pripovedoval o svojem in svojega sina pijančevanju, o tem, da je bil že od mladega nekoliko slaboumen, vsled česar je bil že nekaj časa v norišnici na Studencu; sam o sebi je izjavil, da pije le toliko, da lažje dela, sicer pa da se ni bil na Studencu, dasi je že čestokrat šel min. Ostale priče so od kraja izpovedale ves potek dogodka s pristavkom, da je bil obtoženec sicer zelo pijan, vendar pa ne tako, da ne bi mogel odgovarjati za svoje dejanje. Isto je potrdil tudi zdravniški izvedenec dr. Robida, povdarjajoč, da je bila obtožnica pijanost skorotovo gotovo le dobrodošel izgovor. Po daljših govorih državnega pravdnika, zastopnika zasebnega udeleženca in zagovornika, ki je posebno povdarjal dedno obremenjenost obtoženca, je stavil sodni dvor porotnikom osem vprašanj glede krivde

ubola in obtoženčeve zavesti pri izvršitvi dejanja.

Porotniki so potrdili vprašanje glede ubola in lahne telesne poškodbe (obtoženec je namreč pri pretepu tudi nalahno ranil tovariša Snoja) in zanikali vsa razbremenilna vprašanja, nakar je sodni dvor izrekel z ozirom na obtoženčovo dedno obremenjenost in nesrečni temperament milostno sodbo dveh let težke ječe.

Popoldne se je vršila tajna razprava proti 14letnemu Florijanu Rustjanu, ki je bil obtožen prestopka po paragrafu 127 nad petleno deklico. Obtoženec je bil oproščen.

Dodatno sta razpisani še dve zanimivi razpravi in sicer dne 15. t. m. proti I. Jerančiču radi umora, 16. in 17. t. m. pa proti Janezu Kristanu radi umora pod Smarno goro.

Maribor, 9. septembra.

TRETIJČ PRED POROTO.

Dne 16. avgusta 1911 je okrog 9. ure zvečer začelo goreti gospodarsko poslopje Ivana Ravšla, veleposesnika in župana v Obrežju pri Središču. Zgorelo je gospodarsko poslopje, v katerem se je nahajalo mnogo žita in krme in je znašala škoda po takratni cenitvi 10 do 12 tisoč kron. Ker je bil Ravšl zavarovan samo za 1200 kron, je bila njegova škoda zelo velika. Najprej je padel sum na nekoga slaboumnega pastirja, o katerem pa se je dognalo, da je tisti večer ležal doma v postelji.

Prava storilka je prišla na dan šele pred enim letom. Rozo Tropova, 45 let staro služkinjo je namreč obdolžila požiga njena sestra Ana Dogša, ko sta se sprili zaradi prevržila. Tropova je sicer sprila, bila pa je obsojena pri lanskem jesenskem zasedanju na šest let težke ječe. To sodbo je stol sedmorice v Zagrebu razveljavil v svrhu osebnega zasiljanja novih prič. Meseca junija razpisana razprava je morala biti preložena, ker je R. Tropova tako teko zbolela, da se ni mogla udeležiti razprave.

Pri današnji razpravi so porotniki vprašanje krivde potrdili in je bila Tropova za svoj stari greh obsojena na tri leta težke ječe.

AUF BIKS!

Posestnikov sin Ivan Brumec iz Št. Janža na Dravskem polju je šel 14. oktobra 1923 k Toplaku pri Sv. Martinu, kjer je bila godba. Potoma so slišali Ambroža Brumna klicati na korajžo s klici »Auf biks!«. To je Brumeca tako razkačilo, da je takoj odšel v Toplakovo kolarnico po ročico, se potem skrčil za neko drevo in čakal. Čim je prišel Brumen mimo, ga je udaril z vso silo večkrat po glavi in mu prebil lobanjsko kost. Brumen si je pretresel možgane in ležal več dni v nezavesti. Poškodbe so imele za posledico tudi trajno zmanjšanje njegovih duševnih funkcij in v razpravi priznal svoje dejanje, zagovarjal pa se je s silobranom, češ, da je Brumen imel v rokah samokres, kar pa so pričje zanikale. Brumec je bil vrh tega obtožen, da je v preiskovalnem zaporu ukradel nekemu sojetniku 100 dinarski bankovec.

Porotniki so potrdili vprašanje glede uboja in tatvine, zanikali pa vprašanje glede silobrana. Brumec je bil nato obsojen na dve leti težke ječe.

Šah

LJUBLJANSKI ŠAHOVSKI KLUB.

Sklicujem za danes, dne 10. t. m. ob 20. uri izredno sejo »Ljubljanskega šahovskega kluba« v kavarni Evropi z obvezno udeležbo vseh odborikov, z dnevnim redom: »Turneja svetovnega mojstra dr. Emanuela Laskerja v Jugoslavijo in eventuelni njegov poset v Ljubljani.« M. Kragelj, poslovodni podpredsednik.

Borza

9. septembra:

CURIH: Beograd 6.95, New-York 536.75 London 23.63, Pariz 27.82, Milan 28.24 Praga 15.925, Budimpešta 0.0071, Bukarešta 2.75, Sofija 3.87, Dunaj 0.0075.

DUNAJ: Devize: Beograd 928 do 932 Berlin 16.800 do 16.900, London 314.700 do 315.700, Milan 3094 do 3106, New-York 70.935 do 71.185, Pariz 3712 do 3728, Praga 2125 do 2136, Curih 13.305 do 13.335 valute: dinarji 925 do 931, dolarji 70.46 do 70.890, funti 312.900 do 314.500, francoski franki 3705 do 3735, lire 3115 do 3125, švicarski franki 13.260 do 13.340 češkoslovaške krome 2117 do 2133.

PRAGA: Beograd 44.25, Dunaj 4.7025 Pariz 180.25, New-York 33.85.

BERLIN: Beograd 5.49, New-York 4.19 Curih 78.55.

NEW-YORK: Beograd 180, Pariz 522.15 Curih 18.80.

LONDON: Beograd 340, Curih 23.64 New-York 443.06.

Pravo Schichtovo milo z znamko „Jelen“ je že 60 let znano kot najboljšo in najizdatnejšo od vseh vrst pralnega mila.

Pravo samo z imenom „Schicht“ in znamko „Jelen“!

Naši kraji in ljudje

Kongres slovanske agrarne omladine

Z nedeljskim plenarnim zborovanjem se je zaključilo tridnevno zborovanje slovanske agrarne omladine. Predsednik Tomšič je pozdravil poleg drugih udeležencev češkoslovaškega ministra za poljedelstvo g. Milana Hodža, kateremu so bile prisrčno prisrčno ovacije. Minister dr. Hodža je v srbohrvaščini pozdravil kongres v svojem imenu in v imenu voditelja češkoslovaških agrarcev ministrskega predstavnika Švehle ter se spominjal svojih sodelavnikov in volilcev v prvi Vojvodini, kjer je bil pred 18 leti prvi izvoljen v ogrski parlament, s čimer je prišlo njegovo politično udejstvovanje. Sledilo je njegovo predavanje o »Agrarizmu in slovanstvu«, ki so mu zborovalci do konca pažljivo sledili. Nato sta govorila bolgarski delegat Zaharijev in bivši bolgarski minister Atanasov. Predsednik kongresa je pozdravil tudi bivšega ministra Stojanova, ki je bil kar prvi član kabineta Stambolijskega, da je po pozdravi na novo došle goste iz Poljske, generalnega tajnika češke agrarne stranke poslanca Berana, poslanca Marcha in višjega ravnatelja županijskih podjetij čl. agrarne stranke Juna. Kongres so še pozdravili poslanci Marcha, v imenu Poljakov g. Cerminski in v imenu Rusov g. Dolgopajkov. Čeh g. Hora je za tem poročal o uspehu zborovanja delegatov, nakar so bile en bloc sprejete vse predlagane resolucije ter je predsednik proglasil, da je ustanovljena Zveza slovanske agrarne omladine. S tem je bil kongres zaključen.

Zborovalci so se nato podali v sprednjo, ki g. aje otvorila desetorica okrašenih kmetijskih voz z narodnimi nošami, pred spomenik Prešerna. Zeleničarska godba je zasviralala himno »Hej Slovani!«, nakar je spregovoril zastopnik Zveze slovanske agrarne omladine g. Koc. Lepo vence so položili pred Prešerna ukrajinski, ruski in češkoslovaški delegati. Opoldne se je vršil v dvorani restavracije Zvezda banket.

Kmečki praznik na Bledu

Kot zaključek kongresa vseslovanke agrarne omladine in kot običajna vsakoletna prireditvev SKS se je vršil v ponedeljek na Bledu »kmečki tabor«, združen z razstavo plemenske goveje živine in s konjsko dirko. Prireditve so se letos udeležili tudi slovanski gostje, ki jih je Bled brez razlike na politično pripadnost ljubeznjivo pozdravil.

Ob 2. popoldne se je razvila živopisna povorka z jahači v narodnih nošah, 15 vozovi fantov in deklet, ki so predstavljali lepe skupine narodnih noš in iz narodne obrti v Zako, kjer se je vršilo zborovanje. Poseben odbor je ocenil skupine ter prisodil najboljšim nagrade v znesku 3000 Din. Prvo nagrado je dobila Paplerjeva »svatba« v Bledu, drugo Golčeva skupina iz Rečice, tretjo Dorničeva iz Lancovega; nadalje so dobili nagrado Gorjani, Bohinjeci, Belokranjci, lovci in pa kranjskogorski kozji pastir.

Pri zborovanju so govorili gg. Ažman, Pucelj, Mezarič (za hrvatske zemljoradnike), posl. Lazič, češkoslovaški delegat Ursini in komdo gosp. Obbov. Nato se je pričela dirka.

V kategoriji enovprežnih toplokrvnih konj (2000 m) je dobil prvo nagrado gosp. Viktor Carman iz Zg. Šiške za svojo štiriletno kobilo Olga (3 min. 40 sek.), drugo Peter Hrovat iz Javornika (sedemletni Gol 3' 50"). Pri dvo-vprežnih toplokrvnih konjih (daljša 2800 m) sta odnesla prvo nagrado gg. Carman («Olga») in Fr. Kodela («Makela») 3' 30", drugo gosp. Pernuš

z Bleda (Liseč in Mara, 3' 36"). Tretje mesto si je izvojeval gosp. L. Bohinec iz Leseč, ki je prišel na cilj samo eno sekundo pozneje. V kategoriji »amerikanskih dirkačev« je privozil kot prvi na cilj gosp. M. Slavič iz Ključarovec pri Ljutomeru, za njim gg. A. Slavič in Fr. Vavpotič iz Banovcev. Največ interesa je vzbudila dirka jahačev na daljavo 2400 m. Prva je pridrla v 3' 25" devetletna angleška kobila Diližana podpolkovnika Brabeke z narodnikom Nesterjem. Diližani je sledil sedemletni Dragan g. M. Pri-moziča iz Pristave v 3' 45", nato Olga g. Fr. Kodele ml. z Viča (3' 50") ter Apolo g. Ant. Juvaničiča iz Vidma (3' 55").

S tem je bil program izčrpan in večina udeležnikov je hitela na vlak. Računa se, da se je povodom teh prireditev zbralo v ponedeljek na Bledu okrog 3000 ljudi.

Razstava plemenske goveje živine.

Povodom kmečkega praznika se je vršila v ponedeljek na Bledu tudi razstava plemenske goveje živine, na katero je bilo prignanih 92 glav. Pri ocenjevanju bikov je dobil prvo nagrado bik pos. Janca Ferjana iz Ribnega, druge nagrade so dobili razstavljeni bik pos. Jakoba Vidica iz Zagorice, Blaža Lukana iz Zasipa in Prneta Ivana iz Sp. Gorij. Tretje nagrade pa so dobili bik posestnikov Alojzija Prešerna iz Hraša, Franca Jana iz Gorij, Petra Sitarja iz Misač, Rudolfa Lakota iz Dovjega in Josipa Vazila iz Čenčice. Krav je bilo planinskih 21, hlevskih pa 28. Od teh so dobili prva darila za planinske krave živinorejci: Anton Rogoš iz Leseč, Ivan Vester iz Zagorice ter Josip Bertonec iz Mošenj. Razen teh so bile razdeljene še tri druge nagrade ter sedem tretjih. Za hlevske krave so dobili prvo darilo: Ivan Langus iz Leseč; drugo nagrado: Matevž Ulčar, Bled; Franc Ziliš, Hlebec; Anton Vovk, Bled; Olga dr. Kavčičeva, Bled; Martin Toman, predtrg ter Ivan Ribteršič, Zagorica. Telic je bilo vseh skupaj 28. Prvi darili ta dobila Jakob Koselj iz Lipnice ter Jernej Vovk iz Breznice. Z drugimi darili so bili odlikovani: Josip Trpinč iz Minega, Anton Rogoš iz Leseč, Ivan Ažman iz Hraša, Franc Cop iz Breznice ter Peter Piber iz Sp. Gorij. Tretjih daril se je razdelilo sedem. Darila so bila prav skromna, vsega skupaj se je razdelilo samo 5750 Din. Ministrstvo poljoprivrede je prezrlo razstavo na naravnost ostenativen način. Na prošnjo za podporo ni dalo niti odgovora!

50 letnica Hrvatskega planinskega društva

Župnik Aljaž častni član HPD. V nedeljo in ponedeljek se je vršila v Zagrebu proslava 50letnice obstoja Hrvatskega planinskega društva. V nedeljo dopoldne je bila svečana seja, kateri je prisostvovalo okoli 500 članov in okoli 100 delegatov planinskih organizacij. Seje so se udeležili tudi zastopniki vojaških in civilnih oblasti ter delegacija srbskega in slovenskega društva po vodstvom nestorja slovenskih planincev, župnika gosp. Jakoba Aljaža. Po slavnostnem govoru podpredsednika HPD gosp. Josipa Pasariča, ki je obrazložil historijat Hrvatskega planinskega društva, je bilo izvoljenih 10 častnih članov, med njimi župnik Aljaž. Sledila so čestitana, nakar je bila svečana seja zaključena. Ob 12. je bil odprt kongres hrvatskega planinstva, ki je trajal do večera. Dr. Prebeg je referiral o organizaciji HPD, gosp. Pisičič je poročal

o oskrbovanju planinskih koč, gosp. Pasarič o markiranju potov. O splošnem turističnem prometu so še govorili gosp. Dragomanović o važnosti planinstva za promet tujcev, gosp. Cvetič o prehrani in o prenočiščih v planinskih krajih ter gosp. prof. Balenović o pomladku in o planinski propagandi. Na kongresu se je tudi razpravljalo o ustanovitvi planinskega in turističnega sveta. Sklenjeno je bilo, da reši to vprašanje odbor, ki je že leta 1920 izdelal tozadevni pravilnik. V kratkem pa se bodo sestali delegati vseh planinskih društev, da se podrobno dogovore o ustanovitvi tega sveta, ki bi zastopal vsa planinska društva naše države.

V ponedeljek zjutraj so udeležniki proslave položili vence na grobove zaslužnih hrvatskih planinarjev, nato so napravili izlet na Sljeme ter so vrnili preko Šestin v Zagreb, kjer je bila proslava zvečer zaključena z zabavo in planinarskim plesom.

Kdo je Pribičević?

Javna izpoved Stjepana Radića o voditelju samostojnih demokratov.

Režimsko časopisje se s posebno vneto zaganja v voditelja samostojnih demokratov gosp. Svetozarja Pribičevića, ne morda zato, da bi mu po pravici moglo kaj očitati, marveč zato, ker je Svetozar Pribičević v svoji dalekovidni državniški politiki železno konsekventen, brezobziren in zato režimovcem opasen. Glavni očiitek separatistov proti gosp. Pribičeviću je ta, da je bil in je še danes »sovražnik« Hrvatom.

Pred par dnevi se je oglašil v tem zboru klevetnikov tudi notranji minister Petrovič z očitki, vzetimi iz slovničnega separatistov. Dobil je primeren odgovor in od samega Pribičevića i od demokratskega časopisja. Sedaj pa navaja zagrebška »Riječ« še drugo klasično pričo za delo in sposobnosti demokratskega voditelja. To je sam Stjepan Radić!

Ko je leta 1910. madžarska vlada, ki se je bala bratskega sporazuma med Hrvati in Srbi, pričela protizirati Srbe na škodo Hrvatov, je bil Svetozar Pribičević kot Srb in voditelj »srbske samostalne stranke« prvi, ki je v svojo odločnostjo nastopil proti temu, da bi Srbi sprejemali kakršnekoli »dobrote« na škodo svojih bratov iste krvi.

To historično zaslugo Svetozarja Pribičevića in srbske samostalne stranke je med drugimi pravilno ocenil tudi takratni poslanec Stjepan Radić, ki je v svojem govoru v hrvatskem saboru dne 13. aprila 1910 izjavil dobesedno sledeče:

»Srbska samostalna stranka — stranka gosp. Pribičevića — ima to posebno odličnost, da stremi biti vedno informirana o vsaki stvari na pravem in čistem viru. Ima to odliko, četudi ni agrarna stranka, da vodi ljudsko politiko, kolikor je to samo možno v zapuščenih krajih, ki jih ima ona srečo ali nesrečo dvigati k novemu političnemu življenju. Zato je ona tudi prišla do one politične solidnosti in zrelosti, ki jo homo mi mogli oceniti šele s časom. In ne samo to, da so srbski samostanci poznali in poznajo najbolje prilike v Bosni — to se večkrat vidi iz »Srbobranca« (takratno glasilo gosp. Pribičevića), ki bi bilo dobro, da ga mi Hrvati veliko več čitamo, — temveč so oni rešili eno veliko stvar vsaj v sebi, ako se to vedno ne vidi ravno v njihovem delu. Oni so dovedli v popolno soglasje svoje srbske čustvovanje, ne bom rekel samo z dolžnostjo do hrvatske domovine, ker to bi bilo premalo in nedostojno pravih narodnih bratov, temveč so svoje srstvo dovedli v soglasje z ljubeznijo do Hrvatske. Za njih ni suha pravniška formula, temveč oni

etični moment, ki daje nam Hrvatom najvišjo garancijo za zmago v naši narodni borbi. Tudi mene so že tu v satoru vprašali: »Kje so vam garancije?« Jaz imam samo eno garancijo in to to sem bil pripravljen dati svojo glavo in ta garancija je: ko so trije Franki Hrvatsko razdrali, so bili za Hrvatsko trije pribičevići pripravljeni tudi za vesala! In ne samo, da so srbski samostanci dovedli v sklad svoje srbsko narodno čustvovanje s čustvovanjem do Hrvatske, temveč so storili, kar je veliko težje, posebno po 20letni eri »Srbskega kluba« prokletega spomina, dovedli so svoje srstvo v soglasje s hrvatsko državnostjo, ne samo s hrvatskim državnim pravom, ker to je, manje od državnosti.«

Atentat pijancev na vlak

Brežice, 8. septembra.

V nedeljo ponoči ob 2. so kmečki fantje Stergar, Sečen in Zidarič, mladici od 18 do 21 let, pijani kolovratili domov proti vasi Sela pri Dobovi. Ne vedo, kaj bi se mogli junaškega storiti, so izruvali v bližini proge dva težka bruna ter jih položili na tračnice. Zjutraj proti Dobovi prihajajoči vlak je zadel v pripravljeno oviro. Strojevodja je na srečo pokazal dovolj prisotnosti duha ter je še pravočasno toliko nategnil zavore, da se ni zgodela nobena večja nesreča. Le stroj je nekoliko poškodovan.

Orožniki so atentatorje takoj izsledili ter jih aretirali. Fantje se zagovarjajo, da so storili svoje dejanje v popolni pijanosti. Ker okrajno sodišče v Brežicah nima nobenih zaporov (!), bodo atentatorji prepeljani k okrajnemu sodišču v Celje.

Dogodek pri Dobovi je žalostna ilustracija razmer v naših krajih. Pijančevanje presega vse meje in alkohol rodi naravnost strašne posledice. V zadnjih dveh letih je bilo v brežiškem okraju 5 umorov izvršenih na očetu ali materi in dolga vrsta ubojev! In navzlic temu se odpirajo vedno nove točilnice alkohola, kakor da bi jih ne bilo že dovolj. V Dobovi, ki šteje s cerkvijo, šolo, župniščem in mežnarijo v vred 25 hiš, je 8 točilnic (7 gostiln in 1 vinotočil, za čitalnico pa pravijo, da bo te dni dobila Dobova še eno koncesijo! V Brežicah se toči vino v nebroj vinotočil, za čitalnico pa ni dobiti prostora. V gostilniško obrt silijo ljudje, ki nimajo niti strokovne niti moralne kvalifikacije. Pod tem trpi ne le gostilniška obrt, temveč tudi splošen moralen nivo prebivalstva.

Zločin omenjenih treh fantov je zločin demona alkohola. Kar stori šola za poduk mladine v tem oziru, to bi morala spopolniti in nadaljevati cerkev. Toda naša duhovščina se peča raje s politiko...

Dopisi

IZ JAVORNIKA NA GORENJSKEM.

Naše sokoleško društvo in vse narodne organizacije je izguba najmarljivejšega delavca g. učitelja Bulovca, ki je imenovan za nadučitelja v Begunjah, težko zadela. Sokol in nacionalne organizacije so mu priredile v nedeljo 7. t. m. poslovilni večer, ki je pokazal, kako priljubljen in delaven je bil g. Bulovec. V iskrenih besedah se je poslovil od njega imenom Sokola starosta nadučitelj Baraga, ki je v kratkih besedah orisal delovnega odhajajočega brata. G. Zupančič je naglašal požrtvovalnost odhajajočega. Nadaleje so se poslovili imenom demokratske organizacije g. Kroft iz Save, imenom jeseniške Orjune g. Stefan Kohlar. Vmes je bilo izrečenih par dobrih šaljivih napitnic; poseben smeh je povzročila šaljivka br. Prosena, ki se je v imenu SLS poslovil od g. Bulovca. Sokol na Javorniku je otvoril igralsko sezono v nedeljo zvečer 7. t. m. z igrama »Pogodba« in »No kliči vraga« pod

Pristni kranjski firnež,

prvovrstne suhe in oljate barve, laki, kit, klej, špirit gorljiv, prašno olje, slikarske in plesarske potrebšnine.

Ravhekar & Derganc

Pred škofojo št. 20 3408/a

režijo br. Breliha. Igralci so svoje vloge odpravili povsem dobro. Udeležba je bila tudi dobra.

KOKARJE. Pri nedeljski volitvi dne 7. t. m. je bil soglasno izvoljen za župana naprednjak g. Franc Cajner, posestnik in lesni trgovec. S tem so vsi odborniki obsodili nesramno pisavo klerikalnih listov proti njemu pred tremi leti. Tudi novi občinski svetovalci Trtnak Alojz, Weis Ferdo in Anton Finkš so s svojimi pametmi in za blagor občine vneti možje.

SMARTNO OB PAKL. V nedeljo dne 7. t. m. je nastopil prvič tamburaški zbor. Odkrito rečeno, prav prijetno nas je iznenadil ta mladi zbor s svojim lepimi sviranjem. Ljudstvo je bilo očarano in cinjeno in ni moglo verovati, da so naša domačini. Vsa čast in priznanje na tem uspehu. LAVORJEV VENCE ZA TRUDOPOLNOST. Prireditelji pa podarimo g. Francu Razpotniku, učitelju iz Griž. G. Razpotnik je prihajal iz Griž po večkrat na teden in Rečico k svojemu zboru ter ga učil plesno v noč. Ni štedil s časom in trudom niti z izdatki, žrtvoval je vse, samo, da bi tamburica lepo zapela. Tamburaši pa so obenem tudi prav dobri igralci in, so nas naravnost presenetili z igrjo »Davek za samce«, ki je povzročila mnogo smeha. Osobito mladi Pirtovšek in Steblovnik sta jo med drugimi prav izborno pogodila. Tudi vsi ostali igralci so bili dobri in jim čestitamo, enako režiserju, g. Stan. ku Gradšniku, učitelju v Skornem, za njegov trud. Omenjamo še tudi, da je pevsko društvo pod vodstvom g. Kladnika pripomoglo z ubranimi petjem do sijajnosti prireditve. Tudi naša dekleta so pridno prodajala in pripomogle k gmotnemu uspehu.

GROBELNO. Ciril - Metodova podružnica za Grobelno in okolico vabi vse prijatelje prekornistne šol. družbe na javno tombolo, ki se vrši 14. septembra ob pol 16. uri na Grobelnem. Po tomboli ples, šaljiva posta, boj s konfeti. Zeleniška zveza na vse strani ugodna.

Preoblikovanje

damekih klobukov po najnovejši modi še vrstje s prizanim okusom.

Modni salon Stuchly - Maške

Ljubljana, Židovska ulica, 1894

Radio termalno kopališče Laško

odprta vse leto 4597/a

po 1. septembru 50 % popusta.

Poslano.

V javnosti, osobito v Trzinu in okolici krozijo vesti, da se je pri bodoči višji tvečki C. B. Mally v Trzinu podrla škarp, katero je zgradila stavbena tvrdka Viljem Treo. Resnica je, da se je škarpa v dolžini 12 metrov podrla, netočna pa je vest, da je to zakrivila stavbena tvrdka Viljem Treo, Ljubljana. Gospodarska cesta 10, podružnica Trzin. Da ne bode eventualno namenoma napačnega sumničarja moje tvrdke, moram javnosti pojasniti, da škarpa ni zgradila tvrdka Viljem Treo, Ljubljana, Gospodarska cesta 10, podružnica Trzin, temveč je bilo to delo poverjeno stavbeni tvrdki profesor Rudolf Treo, Ljubljana, Gospodarska cesta samo št. 12. Toliko v pojasnilo mnogih govoric in v znanje njihovim namenoma raznašalcom.

R. Treo.

ga mojstrsko instrumentiranemu delu. Glede provoda bi si dovolil omeniti, da se mi zdi stavek »Jaz se potrudim, te ljubiti« v zvezi in pomenu ter z ozirom na dogodek, ki nedvomno namigava na nekoliko preveč prisiljen in neprosto-voljno smeh vzbujajoč. Vsekakor je to kaz nedopustne malomarnosti, da se iz nerodni stavek vlec mnogostevilnim vajam in predstavam dosejati se ni nadomestil s primernejšim.

Torkov poslovilni koncert režiserja Vasiliya Sevastjanova je imel v splošnem značaj osebne prireditve jubileja, pa je bil vendar v marsikakem oziru jako podoben. Bil je namreč tako rekoč nepopolna revija opernih moči bodoče sezone. In pri tem je bilo znova konstatirati, da se le malo opernih moči zna uspešno uveljaviti tudi na koncertnem podiju. Veseli pa smel lahko s kvartetom Rozumova, Lovčeva, Thierryjeva in Betotto in ponosni nanj. Tudi g. Popov bi bil prav dober, da si ni izbral sporeda iz zbirke poljudnih romanc. Napeto pričakovani tenorist Valentinov ni nastopil, ravno tako je odpadel tudi nastop gđ. Thalerjeve. »Pomeniti« giba obeh plesalcev niso spadal na koncertni program. Ostali nastopajoči so znani iz opernih predstav in so niso posebno odlikovali. Klavir je zvenel kakor razglašene citre in mu ves trud kakor plesnik Neftata in Balatke ni mogel pripomoči do tona. Aplavz je bil velik; dobro pa bi bilo, da bi si naši novci vendar

Kulturni pregled

Glasbene prireditve zadnjih treh dni v Ljubljani

Z ozirom na globoko vkoreninjeno mnenje v gledaliških in umetnostnih krogih, da je kritika, in še tako pravična (ta posebno!) le nepotrebna sovražnost od strani kritika, se mi zdi umestno poudariti, da je namen vsake resnobne kritike vzgojeno, njen cilj pa zboljšanje in dvig nivoja kulturnih prireditev. Javna kritika je cenzura javnih nastopov in njih uspešnosti in naj bi ji nemudoma sledila korektura, v kolikor jo omogočajo osebne zmognosti. Pri nas pa žal opažamo, da posebno v gledališču pri vseh reprizah zasledimo iste napake, ki jih je grajala kritika pri premieri in katerih se igralci, pevci, režiserji in kapelaiki krčevito drže, kot da jih smatrajo za svojo osebno duševno lastnino. Eksistenca kritike pa — in obenem javnega nastopanja — je upravičena, če jo vzajemno vodi isto stremenje po zbolšanju. Seveda je vsaka kritika subjektivna in kot taka ni neoporečna; pravična; nesmiselno pa je zahtevati objektivno kritiko, kakor bi bilo absurdno pričakovati od nastopajočega umetnika objektivno interpretacijo prednašane umetnine.

Pri nedeljski predstavi »Prodane neveste« se je v ljubljanski operi predstavil mlad gost, praški tenorist J. Jiranek naših publik. Nastopil je v vlogi Janka in se sprotito uveljavil s svojim gibkim, mehkim, ne preveč obsežnim glasom in lepo, diskretno igrjo. V višini manjka njegovega tenorju pravi blesk. Lepo je kreirala Marinko ga. Vanečkova, ki je glasovno in igralsko bila jako dobro razpoložena. Njena pridobitev pomeni dobro ojačenje našega opernega ansambla, dasi njen glas ne zveni posebno sveže. G. Kováč šteje vlogo Vaška med svoje najboljše in po pravici, kajti v vsem je vzoren. Tudi gospod Zathay je dasi glasovno ne na višku, postavil lepo zaokrožen tip na oder. Ostali, med katerimi se je posebno odlikoval g. Cvejič s sonornim baritonom, so se več ali manj sprotito pridružili nosilec glavnih vlog. Znameniti sektej, ki ga je dosti slabo intoniral fagot, je bil neprimerno klavir in medel ter bi kazalo ga temeljiteje naštudirati. Ne zdi se mi namreč pretirana zahteva, da naj pevci, če že ne lepo, pa vsaj intonirano čisto pojejo. Zbor je bil dober, siguren, orkester je pod mirnim vodstvom g. Balatke sviral sem in tja malo zabrisano (uvertura), v celum pa dokaj temperamentno.

Istočasno se je vršil v stolni cerkvi

ljubljanski Marijin oratorij, na katerem so se izvajale Marijine pesmi slovenskih skladateljev Kastelica, Dolinarja, Hribarja, Riharja, Gerbiča, Foersterja, Sattnerja, Hladnika, Schwaba, Hochreiterja, Kimovca, Klemenčiča, Premrla itd. Spored so izvajali stolni organist g. prof. Premrl, ki je solistično tudi prednašal z znano virtuoznostjo in globokim umevanjem S. Rousseaujev Ofertorij, Guilmantov Andante con moto in Canestrarjev Alle-gretto festoso. Glasbeno društvo »Ljubljana« je svoje težavno nalogo izvedlo zelo zadovoljivo; vse zborove nastope je s suverenostjo vodil dr. Kimovec. Solista g. Banovca poznamo dobroba že iz opere; tudi na koncertu se je uspešno uveljavil. Spored je bil vžlic pestri vsebini vendarle nekoliko predolg — saj se je izvajal v glavnih potezah ves razvoj slovenske umetne Marijine pesmi od Kastelica (koncem 17. stoletja) pa do danes! Naval občinstva v cerkev je bil ogromen in so vstopnice prav kmalu pošle.

Pondeljokova »Carjeva nevesta« v operi je zanimala predvsem vsled nastopa gospe Thierry-Kavčnikove, ki je po enoletnem odmoru znova pristopila našemu opernemu ansamblu. Znova smo imeli priliko slišati jo v eni njenih najboljših vlog kot Ljubašo. Njeno prednašanje pesmi v prvem dejanju je bilo vseskozi vzorno in na višku. Posebno se je pevka povzpela v dramatičnem drugem dejanju. Igralsko je bila še nekam uspešna. Ver-

no in enako popolno ji je stal ob strani g. Popov, ki s svojim voluminoznim glasom obvlada vse utripe srca. G. Banovec preseneča s svojim tenorskim timbrom in bo kmalu zmogel za največje vloge, če bo le igralsko tako lepo napredoval kot pevski. Prijetno je iznenadil g. Zupan, ki je kot veren učenec mojstra Betotta prevzel njegovo vlogo in jo spretno izvedel. Tudi on bo postal po potrebnem izolajanju močan steber našega opernega ansambla. Gđ. Rozumova si hitro osvoji poslušalce s svojim sladkim, mehkim sopranom; le škoda, da ne obvlada izgovorjave popolnoma. G. Mohorič je malo preveč diletantski — napaka, ki jo v taki meri in s tako redkimi izjemami očituje vsaka operna predstava pri nas! — V doedanjih nastopih ge. Smolenske in Assejeve pri najboljši volji ne morem najti nobene mikavnosti, nasprotno kontrastirata občutno neljubo proti ostalemu ansamblu in bi bilo dobro, da se ju nadomesti z boljšima. Režija rpi na mnogih in očitnih nedostatkih, od katerih ni mogoče prezreti nerodno-kokešno kontemplativne, pri vsaki priliki ponavljajoče se geste s podprtim komolcem in pa nešteto mrtvih točk v ansamblski in solistični igri, ki sčasoma vplivajo uspavajoče, kar menda ni njih namen. V glasbenem oziru je »Carjeva nevesta« najlepše naštudirana in se gospodu Balatki posreži, da mestoma izvabi orkestru celo globoko dramatične tone, za kar pa gre seveda nemala zasluga.

Domače vesti

* Kraljeva amnestija. V soboto je bil objavljen ukaz o amnestiji krivcev iz južne Srbije, ki ga je kralj podpisal v Topoli ob priliki prve obletnice rojstva prestolonaslednika.

* Osebnost. Nestor slovenskih novinarjev G. Josip Holec, glavni urednik pravega dnevnika «Narodni Listi», je na povratku s svojega potovanja po Srbiji, Makedoniji in Dalmaciji prispel prošle nedelje v Zagreb, kjer ostane nekoliko dni, da si ogleda znamenitosti mesta in okolice. Češka «Beseda» mu je priredila prijeten sprejem. Holec obišče te dni še Ljubljano, potem pa se vrne na svoje službeno mesto v Prago.

* Iz šolske službe. Okrajni šolski nadzornik Vilbald Rus v Kranju je razrešen dolžnosti. Za njegovega naslednika je imenovan Rudolf Pečak.

* Institut za hipnozo v Beogradu. Ministrstvo za narodno zdravje namerava ustanoviti v Beogradu institut za hipnozo, ki bo služil za moderno zdravljenje živčnih bolezni ter za spopolnjevanje v kriminalistiki.

* Pasič pojde v Dalmacijo. Splitska «Država» poroča, da poseti prihodnji mesec bivši ministrski predsednik Nikola Pasič Dalmacijo in priredi po raznih mestih zborovanja.

* Himen. G. Ladislav Brezovnik, vrl narodni trgovec v Vojniku se je poročil z gospico Tončko Albreht iz Hotedrsice. Sodnik g. Jakob Božič se je poročil z gđ. Milko Novakovo, profesorico klavirja. — Konservator dr. France Stole se je v Brezju pri Hotah poročil z gospodično Melito Pirvevo, praktičantko licealne biblioteko v Ljubljani. — V Kamniški Bistrici se je poročil dne 7. t. m. g. Vladimir Pintar, generalni tajnik Tourist-Office v Ljubljani z gđ. Albino Amenzovo, hčerko podinspektorja finančne kontrole. — Sodni kancliser G. Zvonko Doker se je poročil z uradnico gospodično Anico Zaletel, g. Lovro Klemenčič, poslovodja v Novem mestu pa z gospodično Marijo Čebularjevo iz št. Vode pri Čisti. — Bilo srečno!

* Smrtna kosa. Na Vrhniki je umrl dne 6. t. m. trgovec in posestnik g. Anton Zakrajšek v visoki starosti 76 let. Ljubljanskega moža je vzbujal vsako, kdor ga je poznal. Pokopali so ga v ponedeljek. — V Dol. Logatu se je preminul v ponedeljek v starosti 75 let gospa Marija Tršar, roj. Hladnik, vrla narodna žena. Pogreb bo v sredo ob 4. popoldne iz Brodu št. 1 na pokopališče sv. Nikolaja v Dol. Logatu. — V št. Vidu pri Planini je umrl po kratki bolezni g. Miha Jasbinšek, trgovec in posestnik. Pokojnik je bil splošno spoštovan. — V Zrečah pri Kopljah je umrl posestnik Franc Fink, oče mariborskega meščanske-šolskega nadzornika. Pokojnik je bil splošno priljubljen. — Dne 5. septembra so našli v gozdu blizu Sv. Lovrenca na Pohorju tamšnjega upokojenega nadučitelja Miha Mojeza mrtvega. Pokojnik je bil star 80 let in je bil zadnje čase večji del v postelji. Dne 4. t. m. se je podal na sprehod na polje in v gozd, kjer ga je zadela srčna kap. Blag jim spomin, žalujočim nam iskreno sožalje!

* Marijanski kongres v Ljubljani. V nedeljo in ponedeljek se je vršil v Ljubljani Marijanski kongres, katerega se je udeležilo več tisoč članic raznih Marijinih družb z dežele. Kongresu sta prisostvovala kardinal Cagliero in papeški nuncij Pelegrinetti. Po vseh cerkvah so se vršile Marijine pobožnosti, v hotelu Union in drugod pa versko-prosvetna zborovanja za razne organizacije. Kot višek Marijanskega kongresa je bilo zamišljeno kronanje Marije, ki ga je izvršil na Valvasorjevem trgu nuncij Pelegrinetti. Od tam so nesli Marijin kip v svečani procesiji na Rakovnik. Procesijo, katere se je udeležilo okrog 8000 oseb, po ogromni večini ženskih z mnogimi zastavami Marijinih družb, so vodili cerkveni dostojanstveniki v polnih ornatih. Mnogo pozornosti je vzbudilo, da je v vrsti članov

enkrat nabavili večji kader spevnih pesmi v slovenskem originalu ali prevodu, da ne bi vedno ponavljali istih arij in še te v vseh svetovnih jezikih. Jubilant režiser Sevastjanov je sam zapel nekaj arij in žel dosti aplavza. Gledališče se je bilo vse tri operne večere zelo slabo obiskano.

Prvi nastop novega člana in režiserja naše drame G. Mike Stojkovića bo dne 18. t. m. v drami Hasanaginica, v kateri igra G. Stojković glavnega junaka. Pridobitev odličnega umetnika za naš oder iskreno pozdravljamo. G. Stojković v Ljubljani ni tuje. Pred skoraj tridesetimi leti, v sezoni 1895. do 1896., ko se je nahajalo naše gledališče vsled Boršnikovega odhoda v kritični situaciji, je bil med prvimi, ki je prihitel iz Beograda na pomoč. Igral je takrat v Ljubljani m. dr. z odličnim uspehom Karla Moora. Letos se vrši v Zagrebu proslava 40letnice Stojkovićevega umetniškega delovanja.

Razstava češke moderne umetnosti. Danes ob 4. popoldne priredi Narodna galerija vodstvo v Jakopičevem paviljonu. Janačkova opera «Pastorka Jeneta», ki je koncem lanske sezone doživela v Berlinu veliko zmagovalno, se uprizarja letos v sledečih nemških mestih: Karlsruhe, Darmstadt, Nürnberg, Aachen, Freiburg, Gera itd. Pravico za izvajanje sta si pridobila dalje gledališči v Olomucu na Moravskem in opera Metropolitan v New-Yorku.

Ljubljanskega kapiteljna korakal tudi ljubljanski pravoslavni protijerej Jankovič, ki je s tem dokumentiral bratske verske občutke pravoslavne cerkve. Protijerej Jankovič je imel na večerni slavnostni akademiji v Unionu tudi lepo predavanje o kultu Marije v pravoslavni cerkvi. Marijanska proslava je potekla brez incidenta.

* Zborovanje direktorija Orjuna in z njim združeno slavje se je vršilo v Novem Sadu v dneh od 5. do 8. septembra. Slovenske Orjunaše, ki so se udeležili slavnosti z 11 praporji, je novosadsko občinstvo povsod z navdušenjem pozdravilo in sprejelo. Po končanem slavju so jih povabili srbski četaši in Orjunaši v Beograd, kjer so jih gostoljubno pogostili ter jim razkazali mesto. Sinoči so se naši Orjunaši vrnili zopet v Slovenijo.

* Elektra Fala namerava, kakor se nam poroča, v kratkem zapreti most za prehod občinstva, češ da se brodnik doktor Orosla pritožuje, da nima dovolj prometa. Obmejni prebivalci iz Vurnata, Boča in Sv. Duha bodo s tem težko oškodovani, ker bodo morali trčati ure prej od doma, da pridejo preko Oroslovega broda na falsko postajo. Upamo, da bo falska elektra to nakano preprečila.

* Kranjske novice. V četrtek bi se zgodili kmalu dve velike avtomobilne nesreče. Josip Kraker, solastnik kavarne Emone v Ljubljani, seje vozil s svojim avtomobilom proti domu. Prišedi na kranjski most je zavozil s sprednjimi kolesi v neko razpoko ter sta oba plašča počila. Avto je vrglo na stran ter je obstal ob železni mostni ograji. Pri tem se je avto in ograja precej poškodovala. Potnikom se razen strahu ni pripetilo ničesar. Pri tej priliki bi apelirali na cestni erar, da že vendar enkrat popravi tlak na kranjskem mostu, ki je v takem stanju, da je čudno, da se ni pripetilo že več nezdod. Druga nesreča se je zgodila na mostu preko Kokre poleg Polakove tovarne. Nekaj tovornih avto je vozil težko obložen preko mostu in ga srečno prevozil. V momentu pa, ko je bil avto že na cesti, se je most prekal skoraj na dvoje, tako da so ga morali za promet zapreti. Tudi tu naj bi se skrbelo pri popravilju za to, da se most popravi v taki meri, da bo prenašal tudi večje teže.

* Priziv proti smrtni obsodbi Caruge. Zagovorniki na smrt obsojenih razbojnikov Jovana Caruge in njegovih pajdašev Pavla Pripiča, Nikole Mihaljeviča in Ivana Seithoferja so preiskovalnemu sodniku Ignjicu izročili priziv proti smrtni obsodbi svojih klijentov. Priziv je bil takoj izročen državnemu pravdniku zaradi eventualnih protizlogov, ki se morajo navesti tekom osnih dni.

* Težka nesreča. Anton Drenik, posestnik v Starem trgu pri Trebnjem, je hotel zapeljati težek voz v šupo, stoječo na griču. Na travi mu je spodrsnilo, nakar je padel pod voz, ki je zdrtal z griča navzdol. Dreniku je šlo pri tem kolo tež glavo, mu prebilo lobanjo ter poškodovalo tudi možgane. Nesrečnega so prepeljali v splošno bolnico, kjer pa so ga oddali takoj na opazovalnico, ker je vsled poškodb na možganih obol el tudi na umu.

* Otroci utonili. Preteklo nedeljo jutraj, ko so domači odšli v cerkev, je padel poldrugoletni sinček Antona Turka, posestnika v Središču, v močno narasli potok Trnavo, ki teče mimo njegove hiše. Otroka so sicer kmalu potegnili iz vode, niso ga pa mogli več obuditi k življenju.

* Dva samomora. V Devini pri Slov. Bistrici se je obesil v svoji sobi posestnik Anton Steinbacher. Prišel je nekoliko pijan domu in se obesil. Umrštil se je najbrž zaradi denarnih zadržev. — 11 letni Ivan Vindiš, sin preužitkarice pri Sv.

Nova pošiljatev

VAN KASTER

dospela! 4757/a

4618/a

Jedno savršeno sredstvo protiv reumatizma.

Premda je lek Radio-Balsamica Dr. Rahlejeva radi svog brzog, lakog i potpunog lečenja reumatizma, veoma dobro poznat ne samo u našoj državi već i u inostranstvu, imade kod nas još mnogo bolesnika, koji boluju od reumatizma pa im se sada daje prilika, da se mogu potpuno izlečiti od te bolesti, jer je Radio-Balsamica priznat od svih svetakih medicinskih autoriteta kao najbolje i jedino sredstvo protiv svih vrsta reumatizma. Lek Dr. Rahlejeva apsolutno je neškodljiv, sreću, te ima i tu prednost, da veoma brzo deluje neostavljajući nikakvih tragova ni na koži ni na organizmu. Reumatizam, koji više godina traja, može da se izleči sa dve do tri flašice toga znamenitog leka. Za izradu i prodaju leka Radio-Balsamica otvorio je Dr. Rahlejev modernu laboratoriju u Beogradu, Kosovska ul. 43.

Barbari v Slov. gorah se je obesil v sadovnjaku. Bil je nekoliko duševno omejen ter se je večkrat izrazil, da se raje obesi, kot da bi moral težko delati.

* Neznani mrtvec. Pri nabiranju brusnic so našle ženske te dni nad Kranjsko goro v Karavankah neznanega mrtveca, ki je bil že močno razkrojen. Iz listin, ki so jih našli pri njem, se je ugotovilo, da je bil nemški državljani iz Bavarske. Kakšne smrti je umrl, se ni dalo dognati.

* Zrtvi opeklin. V nedeljo smo poročali o težki nesreči, ki je zadela 15letno Marijo Mehle iz Luč pri Litiji, ki je pri kuhanju prešičje hrane zaspala poleg kotla, nakar se ji je vnela obleka in je dobila težke opekline po životu. Nesrečnica je dne 6. t. m. podlegla poškodbam. — Tudi Frančiška Mehle iz Zagradca, na katero se je vrnil loncek kropa, je dne 7. t. m. umrla v ljubljanski bolnici.

* Požar v Plešivici. V ponedeljek je v Plešivici pri Brezovici pogorelo gospodarsko poslopje g. Filipa Stefančiča. Zgoreli so zovoz, seno in drugi pridelek.

* Strela je udarila dne ob hudi nevihti v gospodarsko poslopje posestnika Androlia v Budini pri Ptuj. Gospodarsko poslopje je bilo takoj v plamenu in je pogorelo do tal; istotako tudi hlev. Zgorelo je tudi šest prašičev. Živino so še pravočasno rešili. Skoda je znatna in je le deloma krita z zavarovalnico.

Novi tečaj za strojepešje, stenografijsko in knjigovodstvo (posamezni ponk) začnejo na Ant. Rud. Legatovi šoli v Mariboru dne 1. oktobra in trajajo štiri mesece. Pojasnila in vpisovanja v trgovini s pisalnimi stroji Ant. Rud. Legat. Maribor. Slovenska ulica 7, telefon 100.

OPOZORILO. Več tisoč parov čevljev (ostankov posameznih vzorcev) tovarn «Peko» se proda do vstetega 20. t. m. po znatno nižjani ceni samo v trgovini Aleksandrova cesta št. 1, na kar se cenj. občinstvo vljudno opozarja. 1980

Iz Ljubljane

u— Pevski zbor Glasbene Matice. V sredo dne 10. t. m. ob 20. uri sestanek vsega zbora. Pričakuje se polnoštevilna udeležba.

u— Mestna ORJU-NA Ljubljana opozarja vse svoje člane in članice na članski sestanek, spojen s predavanjem, ki se vrši v četrtek ob 8. uri zvečer v areni Narodnega doma. Vabijo se vsi člani sosednjih bratskih Orjun!

u— Mestna ORJU-NA Ljubljana vabi vse svoje članstvo, kakor tudi članstvo sosednjih bratskih Orjun in vse prijatelje našega pokreta na proslavo šestletnice prebitja solunske fronte, ki se vrši v soboto dne 13. t. m. v vseh gornjih prostorih Narodnega doma ob 8. uri zvečer z sledečim sporedom: Spominjski nagovor, pevske in koncertne točke, ples. Vstopnina 10 Din, za člane v predprodaji 5 Din.

u— Gospod Franc Kržišnik, ki je objavil oglas pod šifro «Prodajalka» naj se zgleda v upravi «Jutra».

u— Namesto venca na grob g. Alojzija Accetto se je nabralo v gostilni gosp. Fran Kavčiča na Privozu št. 4 med znanjci, prijatelji in balincarji blagopokojnika za zgradbo Sokolskega doma 11 Din.

u— Zdravstveno stanje v Ljubljani. Prošli teden se je rodilo v Ljubljani 13 otrok (9 moškega in 4 ženskega spola), umrlo pa je 8 moških in 8 žensk, skupaj torej 16 oseb in sicer: 5 oseb za možgansko kapjo, 2 za srčno hibo, 1 za jetiko, 1 za rakom, 6 oseb vsled drugih naravnih smrtnih vzrokov, 1 oseba pa vsled slučajne smrtni poškodbe. Ena oseba je v tem času obolela na škrlatici ter je bila oddana v bolnico.

u— Policijske prijave. Od ponedeljka na terek so bili prijavljeni policiji sledeči slučaji: 3 tatvine, 5 prestopkov kaljenja nočnega mira, 4 prestopki cestnega policijskega reda, 1 prekrščenje policijske ure, 2 prestopka nedostojnega vedenja, 1 lahka telesna poškodba in 1 izgred. Aretacije so se izvršile štiri in sicer: 1 radi nedostojnega vedenja, 1 radi pijanosti, 1 radi pretepa in 1 radi prepovedanega povratka.

u— Kolo znamke «Kinta» št. 271.899 je bilo ukradeno dne 31. avgusta v gostilni pri Kačiču na Dunajski cesti. Kdor izsledi tatu ali mi pripelje kolo nazaj, dobi nagrado 1000 Din. — Avg. Gibej, Ljubljana, Vodovodna ulica 203. 2005

u— Gonilni jermen «Orjake!» V izloži tvrdke «Elite» Ljubljana, Prešernova ulica vis a vis Kreditnega zavoda za trgovino in obrt je izstavljen gonilni jermen »velikan, 800 mm širok, 12 mm debel, ca. 200 kg težak ter 19 m dolg. Istega je izdelala svetovnoznana domača jermenarna tvrdke Carl Pollak d. d. za industrijo usnja in usnjatih izdelkov v Ljubljani. Jermen je izdelan iz najfinejšega usnja za jermena, tako zvanega «Special» usnja, katero izdeluje tvrdka Pollak že preko 20 let v svoji specialni tovarni za podplate in jermena v Kranju. Interesantno na jermen je to, da je bil raztegnjen na hidraulični raztegalnici s težo 15.000 kg ter da ni niti enega šiva na njem. Jermen je lepljen z lepilom, ki ga tvrdka Pollak sama izdeluje. Jermen je naročen od tovarne za dušik d. d. Ruše in bo montiran na elektro »motorju s 750 (PS) konjskimi silami in 490 turami na minuto, priklopljen na kompresor z nateznim valjkom (Lenixrolle!) Častno je za našo domačo industrijo, da more tako precizna in obenem ogromno velika jermena izgotoviti v tako kratkem roku in v tako izborni kvaliteti. 1993

u— Dva vlom. Dne 5. t. m. so vlomili neznanzi zlikovci v vrtno lopo cene

Samo 2 dni

Telefon 730 **Kino Ljubljanski dvor** Telefon 750

10. in 11. t. m.

LYAMARA v krasni ljubavni drami

Zakon kneginje Dimitrijeve

V glavnih vlogah Lya Mara, Alfons Frydland, Bernhard Götze. Režija: Zelenik. Predstave ob nedeljah ob pol 11., 3., pol 5., 6. pol 8., in 9. uri. — Ob delavnikih ob pol 6., pol 8. in 9. uri.

tralnega šolskega vrta na Zeleni poti in deloma odnesli, deloma pa raztrosili za okrog 1000 Din semena. Poleg tega so se polastili raznega orodja ter bluze in dveh vreč, last delavke Franje Jenkove v vrednosti 150 Din. — Dne 7. t. m. okoli 11. ure ponoči je neki pasant opazil, da so svedrovci vdrli v trafiko vojnega invalida Cirila Kranjca na Prulah. Posklical je stražnika, ki je obvestil o vlovu gospodarja. Ugotovilo se je, da so tatovi odnesli za okrog 400 Din raznega blaga. K sreči je invalid proti vlovu zavarovan.

u— Kavarna «Central». Vsaki dan damski koncert. Se priporoča Stefan Miholič. 1969

LNP. — Danes, v sredo 10. septembra, ob 20. uri v sobi Sportne zveze, seja upravnega odbora, na katero se vabi tudi podsavezni kapetan g. Bloudek.

Iz Maribora

u— Češkoslovaški poljedelski minister dr. Milan Hodža v Mariboru. Na povratku v svojo domovino je dr. Hodža spjeel v nočeljo popoldne na mariborskem kolodvoru deputacijo mariborske jugoslovenske - češkoslovske Lige. Ouposlanci so se dalj časa razgovarjali z ministrom o razmerah v Mariboru in o stikih med Češkoslovaki in Jugoslovenci. G. minister se je sponinjal da je bival kot 10-letni dečko dalj časa pri svojem stricu v Spilji ter dobro pozna mariborsko okolico. Radi tega se za mariborske razmere se posebno zanima. G. minister se je z dunajskim brvzvalakom odpeljal v Bratislavo.

u— Komunistično listo, ki je bila vložena za mariborske občinske volitve kot zadnja, pod imenom delavske stranke, vodi g. Ciril Razborščik, mizar v Plinarniški ulici.

u— Orjunaška proslava v Mariboru. V nedeljo dopoldne se je vršil ustanovni sestanek delegatov mariborske oblasti, na katerem je bil izvoljen odbor Orjuna za mariborsko oblast. V izvršilni odbor so bili izvoljeni: Rehar Radivoj, predsednik; prof. K. Kenda, podpredsednik; dr. Vauhnik, tajnik; Deleja, blagajnik; odborniki: dr. L. Pivko, Arnovš, dr. Irgolič, nadalje v širši odbor 16 delegatov, večinoma predsednikov mestnih Orjun iz Stajerske. V revizijski odbor Marčan Joško, ravnatelj; Zorko Janko, uradnik; L. Doležal, knjigovodja. Sestanek je jako lepo uspel in se ga je udeležilo okoli 250 članov delegatov. Popoldne je bil družabni večer v vseh prostorih Narodnega doma, pri katerem je sodeloval polnoštevilno orkester mariborskega Sokola.

u— Zdravniška in lekarniška služba. Zdravniško inspekcijsko službo v Mariboru vrši ta teden g. dr. Ivan Zorjan.

Vsem, 1885-a
ki hočejo dobro kavo piti, priporočamo izvrstno našo pravo domačo Kolinsko cikorijo.

Dr. Jug
zopet ordinira.
4765-a

Najstarejša slovenska plesarska in ličarska delavnica
IVAN BRIGELJ
Dunajska cesta 16
se priporoča. u
Izvirni točak. Časa zmaga.

Pralnica Hamann

Mestni trg 8 (na dvorišču)

pere in lika vsakovrstno perilo v 2 do 3 dneh. 4256-a

Aleksandrova cesta 11. lekarniško nočno službo pa lekarna Sawost na Kralj. Petra trgu.

u— Vojni invalidi, vdove in sirote Maribora in okolice. Vaša dolžnost je da se udeležite velikega invalidskega zborovanja, ki se vrši v nedeljo dne 14. septembra popoldne ob 2. uri, v dvorani restavracije «Kosovo» (prej gostilna Masrihor) na Grajskem trgu. Ob tej priliki bomo zadnjič z odločno besedo zahtevali čimprejšnjo uzakonitev invalidskega zakona, da bo enkrat konec našega beraškega življenja.

u— Zopet nemški trgovec. Letošnje poletje so pričeli v Mariboru kot gobo po dežju rasti nemški trgovci z avtomobili. Na jesen pa smo dobili še enega in sicer v novi palači klerikalne banke pred Frančiškansko cerkvijo, ki naj bi bila nekak klerikalni protitež Narodnemu domu, ki je dostopen vsem Slovenim. Stvar je tem mučnejša, ker se je v tej pravkar dozidani klerikalni trdnjavi naselil kot trgovec Karel Robaus, kandidat nemške liste, hud nemško nacionalni zagrzenc. Tako se je torej v dobi najhujše denarne krize zidalo s slovenskim denarjem v Mariboru za nemškega prvoboritelja.

Iz Celja

u— Celjski občinski svet. Prihodnja seja celjskega občinskega sveta se vrši v petek dne 12. t. m. ob pol 19. uri in se po potrebi nadaljuje v soboto dne 13. t. m. ob istem času. Na dnevnem redu je med drugimi najvažnejšimi zadevami službena pragmatika za mestne uslužbence. Ta seja zaključuje triletno funkcijsko dobo dosedanjega občinskega sveta.

u— Nesreča na celjskem kolodvoru. V nedeljo dne 7. t. m. ob pol 17. uri je hotel vlakovodja Jurij Lešnik v službi prekarati železniški tir. Pri tem je prišel pod železniški voz in mu je kolo zdrbilo stropalo. Bil je še toliko uredan da se je prevrgel po dolgem med tir tako, da je šlo še deset vagonov preko njega, ne da bi bil hujše poškodovan. Lešnik leži v celjski javni bolnici.

u— Protestno zborovanje vojnih invalidov v Celju. Podružnica Udruženja vojnih invalidov, vdov in sirot za Celje, sv. Peter v Sav. dol., Smarje pri Jelšah in Braslovče priredijo protestno zborovanje proti zavlačevanju invalidskega zakona v nedeljo dne 14. t. m. ob 9. uri dopoldne v dvorani hotela «Beli vol» v Celju. Udeležba je za vse člane in članice strogo obvezna. Pričakuje se pa obilna udeležba tudi iz vseh slojev celjskega prebivalstva, da na ta način izrazijo svoje simpatije vojnim žrtvam, ki koncem šestega leta po svetovni vojni še niso prišli do svojih pravic, katere jim grede ne le po zakonu, ampak tudi po najprimitivnejšem človeškem sočustvo vanju.

Pravi angleški KOKS
za industrijo in kovinske obrti
PREMOG IN DRVA
v vsaki množini dobavlja
JOSIP SVETIČ
LJUBLJANA
Resljeva cesta 3.
1912-a

Jakob Božič
sodnik
Milka Novakova
prof. klav.
poročena
8. septembra 1924.
Celje 4766-a Kamnik

Kdor hoče kaj prodati
Kdor hoče kaj kupiti
Kdor išče službo itd.
na naj isosirka v «Jutra»

Brez posebne obvestila.

ANTON ZAKRAJŠEK
trgovec in posestnik
dne 6. septembra ob 11. uri ponoči po dolgi, mučni bolezni, previden s sv. zakramenti, v 76. letu svoje starosti, mirno v Gospodu zaspal.
Pogreb draga rajskega se je vršil v ponedeljek dne 8. septembra ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti na pokopališče Viševke.
Nepozabnega rajskega priporočamo v molitev in blag spomin.
Vrhnika pri Ložu, dne 9. septembra 1924.

Tužnim srcem javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prekalostno vest, da je naš iskreno ljubljani soprog, oče, tast in stari oče, gospod

Anton Zakrajšek, roj. Janežič, soproga. — Adolf, Edvard, Leopold, sinovi. — Marija Segar, — Zakrajšek, hči. — Ivan Segar, zet. — Marija in Ivanka Zakrajšek, ssnahinji. — Vsi vauki in vaukinje.

Iz življenja in sveta

Izganjanje hudičev v Italiji

Pred kratkim smo poročali, kako je neki župnik na Casentinscini v Toskani — kraj je precej visoko v Apeninskem hribovju in se nahaja sedaj v tamošnjem okolišju na letovišču družina ministrskega predsednika Mussolinija — izgnal iz svoje svakinje nič manj kot 305 hudičev, med njimi celo Luciferja, Skorpijona in Satana. Sedaj pa milanski «Corriere della Sera» objavlja iz Bielle v Piemontu vest, da ljudstvo te dni po vsej Biellecni ne govori o ničemer drugem kot o nekem mladeniču, ki ima v sebi cel polk hudičev, kar 2400 obenem.

«Obsedenec» se piše Giovanni Esterino. Star je šele 23 let in prebiva v vasi Sala Biellese. Z njegovim stanjem se je bavilo več duhovnikov in vsi so prepričani, da je obseden. Zato se je tudi že zagovarjanje in izganjanje hudičev, toda kakor se zdi, se hudiči prav dobro počutijo v mladem človeku in se nočejo izseliti iz njega, kar je ob sedanjih stanovanjskih težavah popolnoma razumljivo. Z druge strani pa je ljudstvo mnenja, da piemontska duhovščina ni zmožna tako močnih zagovorov, kakor jih zna toskanska, ki je bližje Rimu.

Da izganjajo hudiče v apeninskem hribovju, kjer je prebivalstvo še danes tako, kakor je bilo tedaj, ko je spadala Italija pod papeževno vladno, ni čudno, da pa se kaj takega dogaja v dvajsetem stoletju in v prosvetljenem, industrializiranem Piemontu, je pa vendarle preveč in le prejšnji dokaz, da je moderna italijanska civilizacija le navlačen, pod katero se skriva najtemnejše srednjeveško nazadnjaštvo.

Da bodo naši čitatelji vedeli, kako se vede človek, ki ima v sebi 2400 hudičev, posnemamo iz lista «Il Biellese» nekatere podatke o obsedenem Giovanni Esterinu.

Esterino, ki ga je pripeljal župnik don Tarabolo v Biello, je bil 29. avgusta, ko o prvič poskušali izgnati hudiče, prav vesel in je kazal veliko zadovoljstvo, da ga hočejo rešiti nevesne peklenske družbe. Ko pa je stopil v cerkev sv. Filipa, je hipoma ves otrpnil in takoj zaspal. Ko so ga spravili nazaj čez cerkveni prag, se je takoj prebudil, se začel gibati in jokati. Potolazili so ga in odvedli v zakrskijo, kjer pa je takoj zopet zaspal. Ponesli so ga v presbitერი, a ko so ga hoteli obrniti proti velikemu oltarju, se je začel na vso moč braniti in bit okrog sebe.

Posadili so ga na stol v sredi cerkve, in ko so ga poškopili z blagoslovljeno vodo, se je začel krčevito zvijati. Isto se je zgodilo ob vsakem imenovanju Kristusovega imena ali če so položili nanj kako sveto podobico. Če so mu hoteli pritiskati križ na ustnice, je začel hkrati, kakor bi hotel pljunuti na križ. Oči je imel vedno zaprte in truplo je bilo popolnoma neobčutljivo tudi za najhujše udarce. Z zaprtimi so ga postopno pomirjevali. Ko so ga odvedli iz cerkve, se je prebudil.

Popoldne so se zarotila nadaljevala, a stvar je postajala vedno bolj dramatična. Ko so ga hoteli obrniti proti oltarju, je kljub temu, da je spal, tako močno mahnil z rokama, da se je iztrgal tistim, ki so ga držali. Vsodel se je v bližnji klop, vzel iz žepa svinčnik in beležnico. Ob zaprtih očeh je beležnico primaknil k ušesu (!), listal tako dolgo, da je prišel do prazne strani, in je ob zaprtih očeh napisal: «2400 hudičev nas je; poglavar je Satan. Kdor je močnejši, zmaga.» Gledal je torej z usosom!

Ko ga je pater Zumaglini pozval, naj pove svoje ime, je odgovoril, da je Satan in da ima pod seboj 2399 discipliniranih, zvestih tovarišev. (Cela legija fašistovske milice!) Satan pa je — konzul! Začel je nato kričati in je nešteto krat ponovil: «Živel pekli! Živel Satan, gospodar pekla!» Ko so ga pozvali, naj pove, kdaj pojde iz mladeničeve duše, izpočetka ni hotel odgovoriti, potem pa je zakričal: «V štirih letih!» Očividno so mu molitve povzročale muke, ker je začel strahovito preklinjati Jezusa Kristusa.

Tedaj je prišel v cerkev sam škof. mons. Carignano, ki je s šolo okoli vrata začel sam zaroto, dočim so drugi molili.

Satan je očividno občutil močnejši pritisk škofove avtoritete, ker je vedno silneje preklinjal Kristusa. Mater božjo, svetnike in vero. Očividno je razumel latinski, ker je na latinsko zaroto odgovoril: «Ne, ne, Kristus bo podlegel in zmagal bo Satan!» Škof je neutrudno nadaljeval zaroto in hudič je zakričal: «Zastonj se trudite. Ne izidem, četudi bi mi prišel ukazovat sam papež!» Pa je potegnil zopet svinčnik iz žepa in beležnico, jo zopet primaknil k ušesu, da je našel nepopisano stran, in je napisal: «Ne izženete me niti v desetih letih. Esterino štiri leta ne bo govoril!»

Nato so odvedli Esterina pred oltar, da bi ga blagoslovili, pa ga niso mogli pripraviti, da bi pokleknil. Z nečloveškim glasom je kričal: «Ne, ne nikdar!» In je zopet začel preklinjati, da je bilo groza.

Zavedel se pa je zopet, ko so ga pripeljali iz cerkve; a tedaj je bil že mutast.

Bil je zelo utrujen, drugače pa miren in je lepo poljubil škofov prstan in križec. Nato je z don Tarabolom odpotoval v svoj kraj.

Kakor javlja «Il Biellese», se zarote v domačem kraju Esterinovem, v Salu, nadaljujejo z uspehom v tamošnji cerkvi, ki je vedno nabito polna ljudstva. Več sto hudičev so že izgnali. Satan očividno izgublja teren.

Človeku se ob tej storiži zdi, kakor bi čital kako zaprašeno samostansko kroniko iz petnajstega stoletja. Pa ne, da bi se bil Giovanni Esterino nanjhal — kokaina, ali pa da hoče pošteno potegniti gospode nuncie s škofom vred? V ostalem pa ob takih prilikah, ko je cerkev polna, vedno kaj pade v puščico. To pa je slej ko prej cilj rimske duhovne gospode.

× Velike poplave. Iz Mainza javljajo, da so v Rheinhessenskem nove poplave, skoraj bi rekli, na dnevnem redu. Boje se, da bo krompir v zemlji zgnil. Vseid stalnega neurja so reke tako narasle, da so celi kraji pod vodo. — Na zapadnem

Češkem se kvarijo sadeži na polju, ker še vedno dežuje skoraj brez prestanka. Sadeži so že tri tedne na njivah in jih vsled deževja ne morejo spraviti domov. Kdor je bil tako srečen, da je požel ali izkopal pridelke, mora sedaj gledati, kako mu letina doma gnije, ker je deževalo, ko jo je spravil s polja. Pravilo, da bo na zapadnem Češkem zgnila dobra tretjina sadežev na njivah. V Krkonosih in v višjih krajih Češke Šumave sploh ne morejo govoriti o letošnji žetvi, tako slaba je.

× Podržavljenje gozdov na Češko-slovaškem. Državni zemljiški urad v Pragi nadaljuje podržavljenje velikih gozdnih kompleksov. Sedaj so prišli na vrsto gozdovi na severnem Moravskem. Zemljiški urad, je odpovedal lastnikom njihovo posest in naznanil, da pridejo šume v državno last. Sedaj pridejo na vrsto gozdovi bivšega kneza L. Liechtensteina, ki obsegajo 4700 hektarjev, potem bivšega kneza Ivana Liechtensteina s 14.200, A. in F. Kleina 6900 in bivšega grofa P. Harracha z 8200 hektarji.

× Najvišja elektrarna na svetu je v bližini Santiaga de Chile v Južni Ameriki v višini 4200 metrov nad morjem. Na prava se nahaja v gorovju, ki ima vr-

Za eleganten damski plašč

ali kostum dobite vedno najlepše blago po zelo ugodnih cenah pri trdki

Drago Schwab, Ljubljana

hunce do 6500 metrov. Z avtomobili jo je moči doseči le od decembra do aprila, ker so sicer ceste zasnežene do 20 metrov visoko. Turbino goni gorski potok, ki vsled svojega močnega padca nikoli ne usahne. Prihodnje leto se bo elektrarna povečala in bo imela 900 konjskih sil. Elektrarna proizvaja 6000 voltov napetosti. Vsa naprava je tudi poleti obdana s snegom.

× Novi časopisi v Berlinu. Dočim je prenehalo v dob denarne inflacije v Berlinu kar 600 dnevnikov, tednikov in drugih listov, je začelo v zadnjem času izhajati v nemški prestolici približno 300 novih časopisov. Dne 1. oktobra bo začel izhajati nov velik dnevnik, ki bo podpiral nemško nacionalno stranko.

Smisel za lepoto

dokažete v prvi vrsti s tem, ako uporabljate za zasebna pisma lep, fin pišmarni papir, ki je najlepši in najcenejši pri trdki M. Tičar, Ljubljana, Šelenburgova ulica.

35. skupščina Družbe sv. Cirila in Metoda

Velezanimivi podatki o nemškem šolstvu pri nas in našem šolstvu v Avstriji in Italiji

Celje, 9. septembra.

Prvič je zborovala dne 7. t. m. v Celju naša najpomembnejša narodno-obrambna organizacija. Pod avstrijsko strahovladno ji je v znamenju nemške kulture in narodne enakopravnosti celjski poulični mob odrekel gostoljubno streho, dasi ni iskala nikdar nemške dece, ki bi jo bila hotela potutjiti.

Pri ljubljanskem vlaku je čakal na družbino vodstvo in delegate korporativno celjski Sokol z zastavo ter člani ostalih narodnih in kulturnih organizacij. S prisrčnimi besedami je pozdravil odlične zastopnike in zastopnice šolske družbe celjski župan dr. Juro Hrašovec. Z železničarsko godbo na čelu se je razvila nato povorka proti Narodnemu domu, simpatično pozdravljena od narodnega občinstva.

Ob 9. uri se je vršil v mali dvorani Narodnega doma sestanek delegatov, na katerem je podalo vodstvo zanimivo poročilo in so se rešile posamezne važne interne zadeve.

SKUPŠČINA.

Ob pol 11. uri je otvoril prvomestnik dr. Senekovič jako dobro obiskano skupščino. Pozdravil je celjskega župana dr. Juro Hrašovca, vlad. svet. dr. Žužeka, dvor. svet. dr. Kotnika, starosto celjskega Sokola dr. Milka Hrašovca, predsednika Gosposvetskega zborna dr. Oblaka, starosto celjskih Slovencev dr. Josipa Serneca in ministra n. r. dr. Vekoslava Kukovca. Vodstvo je sklicalo letos skupščino v Celje radi tega, ker je hotelo nuditi v prvi vrsti obmejnim podružnicam priliko, da se je z majhnimi stroški udeležijo v največjem številu. Šolska družba posveča zadnji čas obmejnemu šolstvu vso pažnjo in namerava storiti za zanemarljive obmejne kraje še več nego doslej. V pretečenem poslovnem letu se je potrošilo za obmejno šolstvo okrog 50.000 Din za šolske knjige in druge stvarne šolske potrebe ter božičnice.

Od 158 delavnih podružnic iz predvojnega dobe jih deluje danes komaj 76. Vodstvo se trudi oživiti obrabeno delo. CMD je prošlo leto prodala stavbišče v Godičji vasi na Koroškem, nadalje posesti v Zapusah in Studenih pri Mariboru. Stavbišče je bilo namenjeno za slovensko šolo, ki je pa zaradi škik avstrijske vlade ni bilo mogoče otvoriti. Skrb za šolstvo v Trstu je prevzel tamkajšnji posebni šolski konzorcij, ki vzdržuje 27 razredov s 1125 učenci ter dva šolska vrta pri Mariji Magdaleni in v Skednju. Na Koroškem 100.000 Slovencev nima niti ene slovenske šole, v bivši slovenski šoli v St. Rupertu pri Velikovem se vzdržuje danes v majhnem obsegu samo še gospodinjstva šole.

Prvomestnik se je spominjal nato ustanovitve in dolgoletnega požrtvovalnega odobornika, župnika Ivana Vrhovnika, ki je obhajal letos svojo 70. letnico. Vodstvo mu je ob tej priliki izreklo svoje čestitke, nemo na čast pa se je nabralo 535 obrambnih kamnov po 50 Din. Z našavo Vrhovnikove knjižnice, ki je namenjena za ljudske šole, se prodajo sreče za srečlov. Skupščina sprejme z velikim odobravanjem predlog, da se odpošlje odboroma narodnaku brzojavni pozdrav. Prvomestnik se spominja nadalje 50-letnice požrtvovalnega Cirila in metodarja g. višjega nadzornika Avgusta Ludvika v Ljubljani. V njega počastitve se je nabralo okoli 50-letnice 23 obrambnih kamnov. Med množestvilnimi prerano umrlimi dobrotniki omeni tudi dr. Jak. Pirnata, ki je zapustil za šolsko družbo celo svoje premoženje v znesku okrog 700.000 Din. Skupščina je počastila spomin umrlih dobrotnikov s Slava-klici.

Tajniško poročilo inž. Mačkova

Ozemlje, kateremu mora naša družba posvečati svojo pažnjo, ne leži vse iz-

ven naših državnih granic. S paznim očesom je treba zasledovati tudi razvoj manjšinskega šolstva pri nas doma ter ga primerjati s stanjem šolstva v zagranični Jugoslaviji.

A) Manjšinske šole v Sloveniji.

V ljubljanski in mariborski oblasti se je leta 1921. naštelo okroglo 15.000 Madžarov. Ti Madžari so naseljeni ob vhodni meji Prekmurja, največ v okolici Dol. Lendave. Oni imajo v Prekmurju 16 madžarskih šol z 35 razredi. Njihove šole so v sledečih krajih: Centiba, Dobrovnik, Dolina, Dol. Lendava, Dolga vas, Domanjovci, Gaberje, Genterovci, Gor. Lakoš, Hodoš, Kapca, Motvarjevci, Petecovci, Prosenjakovci, Radmožanci in Zamostje. Potemtakem pride ena madžarska šola na okroglo 1000 Madžarov.

Interesantni so nadalje podatki o nemškem šolstvu v Sloveniji. Naši Nemci imajo svoje šole na severni meji, v kočevskem otoku in v nekaterih večjih krajih notranjosti. Te šole lahko posejajo učenci nemškega pokolenja. — Večji kraji, v katerih so bile pretežno šolsko leto nemške šole so naslednji: Maribor, Ptuj, Celje, Ljubljana in Jesenice.

V Mariboru imajo razen dveh ljudskih še dve nemški meščanski šoli. Obiskovane pa te nemške šole niso kaj prida. Tako je imela letos ona v Celju le 11 učencev ter je naravno, da se bo morala z novim šolskim letom ukiniti. Ptuj je imel v svoji nemški šoli 23 učencev; v Ljubljani ima nemška (manjšinska) šola 5 razredov, v katere je pohajalo vsega skupaj 79 učenec in učencev. To so številke, ki opravičujejo retorično vprašanje, ali je v Jugoslaviji še kdo, ki se mu na šolskem polju boljše godi kot našim Nemcem? — Na severni meji imajo Nemci svoje šole v St. Ilju, Lokaveu, Miedsdorfu, deško in deklisko v Apačah, nadalje v Fikšinih in Kramarovcih v Prekmurju. — V kočevskem otoku, ki je precej s Slovenci pomešan, imajo nekatere šole tudi prideljene slovenske razrede. Te slovenske razrede, ki se nahajajo poleg nemških, imajo sledeči kraji: Kočevje, Koč. Reka, Koprivnik, Livold, Mozelj, Nemška loka, Polom, Štalcarji, Stara cerkev, Stari log in Črmošnjice. — Nemške šole brez slovenskega razreda so sledeče: Gonenica, Grčarice, Onok, Ovtjak, Reichenau, Spodnji log, Stari breg, Sveti potok, Verdrenj, Laze, Podstenica, Poljana, Smuka, Stale in Dol. Topla Reber. Slovenski otroci, ki bivajo v teh krajih, morajo torej posejati nemške šole. Naša širokogrudnost, da ne rabimo druge besede, je razvidna tudi že iz dejstva, da podučujejo mamske jezikne ne obvladajo, četudi je po vseh šolah in razredih pouk slovensčine obližan ter je tudi našim Nemcem veliko na tem, da se državnemu jeziku priučijo. Na vsem ozemlju ljubljanske in mariborske oblasti se je l. 1921. naštelo okoli 40.000 Nemcev. Na tem ozemlju imajo Nemci 41 šol, med temi dve meščanski. Iz navedenega vidimo, da pride v Sloveniji na okroglo 1000 Nemcev, na Kočevskem pa že celo na vsakih 500 Nemcev po ena nemška šola. Tako se godi Nemcem pri nas. Nehote se nam vsiljuje vprašanje, s kakšno mero se nam povrača v Avstriji?

B) Koroška.

Na Koroškem je bilo ljudsko šolstvo že pred vojno v škandaloznem stanju ter organizirano v edinem imenu: Koroške Slovence intelektualno oskudovati ter jih pripraviti dostopne germanizaciji. Tako zvano utrakvistično šolstvo je bilo že v bivši Avstriji pravi unikum ter je bilo svoj čas od upravnega sodišča kot nezakonito ožigosano, a kljub temu so ga koroške šolske oblasti še nadalje izvajale. Ze pred vojno je bilo na Koroškem po šolah na slovenskem ozemlju vse polno učiteljev, ki slovenski sploh niso znali in so si v šoli poma-

gali s kazanjem tudi pri abstraktnih pojmi. Danes se razmere še veliko slabše. Učiteljev, ki bi bili slovensčine zmožni, sploh ni, ker se koroška dež. vlada brani sprejeti one učitelje, ki so kdaj služili pod jugoslovensko upravo.

V koroških šolah slovenskega otroka vbijajo in mu skušajo materinščino pristuditi. Pouk v teh šolah je brez vsake pedagoške osnove. Jasen dokaz tem trditvam je dejstvo, da so redki oni Slovenci, ki gredo na srednje šole, čeprav je znana stvar, da je naš človek nadarjen. V koroških šolah je vse že s prvimi šolskim letom popolnoma nemško. Slovenski otroci se ne navadijo na koroških šolah niti slovenski čitati, niti pisati, učijo pa se gotico. Devdesetim tisočem koroških Slovencev hočejo vzeti možnost čitanja slovenskih knjig in časopisov in to je glavni namen avstrijske šolske uprave.

Vzpričo takim razmeram na Koroškem zopet opravičeno vprašamo: ali je potrebno kultiviranje nemškega šolstva v Sloveniji res v taki meri, kakor je sedaj v navadi?

C) Slovensko šolstvo v Julijski Krajini.

Posebni določb glede šolstva tja do spomladi l. 1919. ni bilo. Učiteljstvo v onih zmedenih časih ni vedelo, kaj bi naredilo; mnogo jih je ostalo v Jugoslaviji, nekateri so se vrnili in zopet odšli, drugi pa so ostali. Vobče je učnih moči primanjkovalo in da so imela šolska oblastva za šolsko leto 1919.—20. dovolj učnih moči na razpolago, začeli so sprejemati nekvificirane moči, zaostale študente in ustanovili so tudi kurze za silo. S šolskim letom 1919.—20. so se na Krasi in Goriskem več ali manj povsod otvorile šole ako ne drugače, pa za silo. V Istri pa je že takrat zavel brezobziren veter: uknilo se je okoli 100 jugoslovenskih šol; na njih mesto so došle laške ali pa sploh nič. S šolskim letom 1919.—20. je bila vpeljana italijanska na slov. ljudskih šolah kot predmet, ki je obvezen za vse učence, ki so dopolnili 8. leto starosti, oziroma obiskovali 3. šolsko leto. Pouku se je moralo odmeriti najmanj 4-tedenske ure. Italijansko so poučevali nalašč za to določeni učitelji ali učiteljice. Ker so oblasti uvidele kako je ljudstvo in mladina nasprotna pouku italijanskega jezika, je odredila s posebnim odlokom, da postane za šolsko leto 1920.—21. pouk italijanskega jezika na slovenskih šolah neobvezen.

S šolskim letom 1921.—22. je bila italijanska vnovič vpeljana kot obvezen predmet.

Dne 1. oktobra 1923. se je izvršil barski udarec; izšel je Gentilijev odlok. To je črni dan našega naroda v Primorju. S tem datumom je vpeljan v l. razred (prvo šolsko leto) italijanski učni jezik in slovensčini je bilo odmerjeno vsega skupaj tri tedenske ure. Odlok obenem govori, da se vsako leto postopoma vpelje italijanski učni jezik v naslednjem razredu in čez pet let ni več slovenske šole v Julijski Krajini. Vidi se tu prozorni namen, potujčiti siloma. Ali to uspe, je drugo vprašanje! Poučevanje v l. razredu se vrši vseskozi mehanično, posebno nazorni nauk, tudi čitanje. Pri čitanju jih učiteljica nauči na pamet vsebino koščeka, ki ga imajo čitati in kadar čitajo je posledica ta, da s prstom ne kažejo na tistem mestu, kjer se v resnici čita, ampak mnogo bolj naprej. Kako more biti s slovenskim poukom, ki ima 3-tedenske ure, si lahko vsakdo misli.

Zadnje dneve so bili slovenski in nemški poslanci pri naučnem ministru, da bi kaj dosegli glede materinskega jezika s prihodnjim šolskim letom, toda ta jim še dovolj zrel, da bi prišlo do drugačije očitno povedal, da se bo držal reforme svojega prednika in ohranil poitalijanjoč značaj šole. Vidi se, da časi niso nenač. Lahko hočejo vso Julijsko

Krajino poitalijančiti. Kako bo v resnici, bodo imeli priliko opazovati.

Ne pomagala jim ne bo niti komedija s pozdravljanjem italijanske zastave, ki se je prvotno vršilo po šolah dvakrat na teden, sedaj pa splahnelo na enkrat na mesec. Fašistovska vlada je odrekla Slovencev to, kar so jim obljubile druge vlade, pustiti slovensko šolo. 700.000 Jugoslovenov v Italiji je tako izgubilo svoje evetočje šolstvo, za katerega je tu di naša družba že toliko žrtvovala.

Iz navedenega kratkega orisa je razvidno, da izvršuje svoje dolžnosti na pram tujerodnim državljanom edine naše država; Avstrija tlači naše ljudstvo kljub določbam senzermske pogodbe Italija pa odvarja vemo arabske šole in zatvarja naše že davno pridobljene zavode. Vse to nam priča, da naloga Družbe še davno ni dovršena.

IZ BLAGAJNISKEGA POROČILA

ki ga je podal notar Hudovernik, posnemamo sledeče zanimive podatke:

Družba je imela v pretečenem poslovnem letu skupno 1.053.415 Din dohodkov ter 931.642 Din izdatkov. Prejemki so se v primeri s prejšnjim letom znatno zvišali z dr. Tavčarjevim obrambnim sklodom (45.632 Din) in dr. Josip Goorgovo zapuščino (242.196 Din). Izdatkov je bilo za 128.057 Din manj nego leta 1923. Družbino premoženje znaša koncem poslovnega leta skupno 831.461 Din. Podružnice so prispevale 116.926 Din, torej 11.923 manj nego prejšnje poslovno leto. Prvenstvo imajo sledeče podružnice: Zenska šentpeterska podružnica v Ljubljani, šentjakobska v trnovski v Ljubljani, podružnica na Grobelnem, moška šentpeterska v Ljubljani ter moška in ženska podružnica v Ptuj, ki so prispevale med 15. do 7000 Din. Za ljudske šole in otroške vrtnice je potrošila družba 743.185 Din. V svoji zalogi ima kolektorček Kraljevič Marko, ki je doslej še pasiven, katerega pa bi naj obmejno podružnice razpečavale v večjem številu.

Blagajnik se je izrekel iz tehničnih razlogov proti združitvi narodno o obrambnih organizacij, čeli pa vsaki posebej v začrtnem delokrogu kar največ uspeha. V tem ga podpira predsednik Gosposvetskega zborna g. dr. Oblak in tudi skupščina pritrdi soglasno, da deluje družba po dosedanjem svojem programu.

V OBRAMBO OBMEJNEGA ŠOLSTVA.

Delegat dr. Karel Koderman iz Maribora vpraša prvomestnika, ali je avstentična vest slovenskih časopisov, da je prosvetni minister dr. Korošec izdal na željo obmejnih Nemcev naredbo, po kateri odslej voditelji osnovnih šol ne smejo več vpisovati učencev po narodnosti in pokolenju, temveč po želji staršev. Ako je res tako, potem bodo v naših šolah germanizaciji vrata zopet na stečaj odprta. V nacionalni državi se bo pričela zopet ogabna gonja za slovenske otroke revnih in odvisnih slojev, ki nam je potujčila v prejšnji državi veliko slovenskega naraščaja. V obmejnih krajih vlada radi te vesti silno ogorčenje. Vpraša prvomestnika, ali je pripravljena na CMD kot čuvarica narodne vzgoje slovenskih otrok ukreniti vse potrebno, da se ta naredba prekliče, ako pa še ni izdana, da se prepreči z opozoritvijo na katastrofalne posledice.

Prvomestnik odgovori, da mu tozadevni ukaz ministristva prosvete še ni znan. Kar je bilo v listih, se je čitalo vsekakor jako čudno. Vodstvo pa je takoj pripravljeno opozoriti merodajne faktorje na kvarne posledice take ali slične naredbe. Skupščina vzame izvajanje dr. Kodermana in ta odgovor z odobravanjem na znanje.

VOLITVE.

Iz družbenega vodstva so izstopili letos gg. Andrej Senekovič in ge. Ana Podkrajšekova, Mihaela Šegova in Franja dr. Tavčarjeva, iz nadzorstva gg. dr. Janko Kersnik, Matko Kante, dr. Vladimir Ravnihar, Matija Rode in Alojzij Virbnik, iz razsodištvja gg. Matija Marinek, dr. Fran Rosina, Fran Pahernik, dr. Franc Tekavčič in dr. Karel Triller. Na predlog notarja Hudovernika se je volilo z velikim odobravanjem in vzkliskom nanovo vsi dosedajni društveni funkcionarji. Zlasti burne ovacije so priredili skupščinarji prvomestniku, vlad. svet. Senekoviču.

Z zahvalo za lepi sprejem in za vse predpriprave krajevnih podružnicam ter z željo, da bi število sotrudičkov stalno naraščalo, je zaključil prvomestnik ob pol 13. uri lepo uspešno skupščino.

Brzojavno je pozdravila skupščino Jugoslov. Matica v Ljubljani in veliki župan mariborski dr. Vodopivec, ki je istočasno opravičil svojo odsotnost.

Po skupščini je bil skupni obed v restavraciji Narodnega doma. Pri tej priliki je pozdravil vodstvo in delegate kot hišni gospodar predsednik Celjske posojilnice dr. Josip Serneč, v imenu celjskih podružnic predsednik celjske moške podružnice prof. Mravljak in v imenu primorskih Slovencev zdravnik dr. Dereani iz Ljubljane. Odgovorila je v imenu vodstva z lepimi besedami ga. Franja dr. Tavčarjeva, ki je med drugim želela, da prinese intenzivno in podrobno delo širom domovine družbi v bodoče še lepše uspehe. V splošnem se je naglašalo, da bo treba k delu za šolsko družbo pritegniti našo mladino, katere se žal pri tem važnem narodno o kulturnem delu zelo pogreša. Popoldne je bila v zgornjih prostorih Narodnega doma narodna slavnost.

Gospodarstvo

Naši trgovinski odnošaji z Italijo

Izjava italijanskega ministra.

Rimska «Epoca» objavlja razgovor svojega urednika z italijanskim ministrom narodnega gospodarstva de Navo o trgovinski pogodbi, ki se je pred kratkim sklenila med Italijo in Jugoslavijo. Iz tega razgovora povzemamo:

Trgovinska in pomorska pogodba vključuje tudi konvencijo o obmejnem prometu in tarifno-carinsko konvencijo, s katero se regulirajo odnošaji uvozne trgovine. Ker Jugoslavija obdrži še vedno sistem izvozne carine na nekatere predmete, je s to pogodbo točno označena višina izvoznih carin na one jugoslovenske predmete, ki se uvažajo v Italijo.

Obenem so se zaključile štiri konvencije, nanašajoče se na železniški promet, ena za poštni, brzojavni in telefonski promet ter šest posebnih konvencij pretežno pravnega značaja, od katerih so nekatere važnega pomena za reguliranje gospodarskih odnošajev.

Trgovinska pogodba je izdelana na podlagi klavzule o največjih olajšavah; izvedli so primeri, ki so označeni v vseh predloženih mednarodnih trgovinskih pogodbah. Edino izjemo v tem pogledu dela trgovina z vinom; izvoz italijanskega vina v Jugoslavijo je poudarjen posebnim omejitvam. Olajšave so dovoljene za italijanske izvozne predmete industrije kakor kmetijstva. Med italijanskimi kmetijskimi pridelki, katerih uvoz v Jugoslavijo je svoboden, so predvsem limone. Za oranžje se je dosegla znižana carinska tarifa. Znižanje uvozne carine se je dalje doseglo za italijanski riž, svežo in suho povrtnino, sveže sadje, maslinovo olje, kože, konzervirane paradižnike in drugo. Dovoljen je svoboden uvoz italijanskega živega srebra, italijanskih specialnih vin (marsala, vermut), penicij se in zdravilnih vin.

Od industrijskih produktov je dosežena nizka tarifa za bombažne izdelke; znatne olajšave so dogovorjene za volnene tkanine. Sirova svila je prosta uvozne carine; ravno tako klobuki in fesi italijanskega izvora. To so v glavnem koncesije, ki jih je s to pogodbo dobila Italija.

Ravno tako je Jugoslavija dobila znatne olajšave za izvoz svojih proizvodov. Predvsem so znižane carinske pristojbine za uvoz konj, goveje živine in perotine v Italijo. Urejena je carina za uvoz jugoslovenskega svežega in suhega mesa v Italijo. Uvoz jugoslovenskega krompirja v Italijo je prost carine. Znatne olajšave so dovoljene jugoslovenskemu cementu pri izvozu v Italijo.

Minister de Nava poudarja h koncu svojega razgovora, da se bo na podlagi teh gospodarskih konvencij trgovinski promet med obema državama razvijal jako intenzivno in da bodo tako tudi prijateljske vezi med obema sosednjima državama čvrstejše.

Tržna poročila

S HMELSKEGA TRŽIŠČA.

(Poročilo Hmeljskega društva v Zalcu.)

Zatec, (OSR) 5. septembra. Dne 30. m. je bilo boljše vreme se je tako spreobrnulo in imamo ves teden oblačno in dež, kar obirane silno moti in zavlačuje. Blizu tri četrtine vsega pridelka so pod streho, ena četrtina je pa še na drogih in se ne ve, kako in kdaj se bo obrala. Nekaj obravcev je zaradi slabega vremena že odpotovalo in povsod je po manjkanje ljudi, da si jim je mežla za obiranje zvišala. Sedaj obrabi hmelj bo sicer najboljše kakovosti, vendar pa ne bo najlepše barve. Pri vsem tem se ga pa tudi nekaj izgublja zaradi neugodnega vremena. Kupčija je v polnem teku. Cene po kakovosti od 1600—1900 Kč za 50 kg. Razpoloženje in cene za lepo zeleno blago prav čvrste, za slabše manj. — Savez hmeljskih društev v Zalcu. — Nürnberg, 6. septembra ob 11. uri. 500 hal dovoženih na trg; od teh 350 prodanih. Cene za boljše kvaliteto nespremenjene, za ostalo slabše.

Novosadska blagovna borza (9. t. m.). Pšenica: 20 vagonov 350 do 355. Ječmen: 7 vagonov 345 do 350. Oves: 5 vagonov 260. Turšičica: 9 vagonov 287.5 do 290. Fižol: 17 vagonov 440 do 450. Moka: 6 vagonov 540 do 560. Tendence nespremenjene.

Dunajski goveji sejem (9. t. m.). Dogon 4481 glav; od tega 630 iz Jugoslavije. Za kg žive teže notirajo v tisočih aK: vol 12 do 19.5 (izjemno do 24), bik 12 do 12.5 do 16.5, slaba živina 7.5 do 12.5. Cene so napram problemu tednu precej popustile.

Stanje Narodne banke SHS dne 31. avgusta. Aktiva (v milijonih Din): v oklepajih spremembe napram 22. avgustu: kovinska podloga 457.7 (+ 0.2); posojila 1470.6 (+ 31.0); račun za nakup kromskih novčanic 1208.2; račun začasne razmene 389.9; državni dolg 2966.3; vrednost državnih domen, založenih za izdajanje novčanic 2138.3; saldo raznih računov 168.9 (+ 21.9). Skupno 8860.2. Pasiva: vplačani del glavnice 25.3; rezervni fond 5.7; novčanične v obtoaku 5821.9 (+ 120.5); državni račun začasne razmene 389.9; državne terjatve 8.0 (— 55.4); razne obveznosti 352.7 (— 8.9); državna terjatva za založene do-

lene 2138.30; nadavek za nakup zlata za glavnico in fonde 63.0. Skupno 8860.2.

Veliko pomarjanje vagonov v Sloveniji. Iz krogov tukajšnjih izvoznikov se tritožuje, da se v Sloveniji v zadnjem času dobivajo vagoni le v zelo omejenem številu. Posebno izvozniki lesa trpe radi tega ogromno škodo. Kakor se čuje, se nahaja sedaj velika večina vagonov v Vojvodini. Pozivamo prometno ministrstvo, da omogoči pravilno razdelitev vagonov.

V zadržni register se je vpisala Mlekarska zadruga v Novem mestu, r. z. o. z.

V družbo z omejeno zavezo se je preobnovila s. t. m. tovarna kovinskih izdelkov «Vesna» v Kamniku. Posljetje ki je v domačih rokah in pod vodstvom priznanih strokovnjakov, izdeluje v lastni- ce iz žice, rince za nahrbtnike, za plah- te, za čevlje, kovinaste gume, razne sponke, kljunge za čevlje, ploščice za gumijevе podpetnike in razno drugo drob- nino v vsaki množini.

Pred ukinjivjo zakona o navijanju cen v Avstriji. Zakon o navijalnih cen v Avstriji se namerava ukiniti. V svrhu zaštite konzumentov pred nepravilnimi cenami je izdelan načrt novele h koalicijskemu zakonu iz l. 1870. Industrija je k temu načrtu zavzela stališče, da je novelizacija koalicijskega zakona nepo- trebna, češ, da ta zakon že sam dovoljno štiti konzumenta.

Nov ruski srebrni denar. V Rusiji so prišli v promet novi srebrni 50 kopejski komadi. Denar ima na eni strani sli- ko ruskega delavca.

Svetovni prideljek hmelja 1924. Za- radi pri korekturj zamenjanih vrst se je v članku, ki je izšel v nedeljski številki pod gornjim naslovom, vrnila tiskovna pomota. Tam, kjer so našteje enitve hmeljskega pridelka v raznih hmeljskih okoliših Češkoslovaške, mora namesto Bourgnone stati Roudnice 8000—9000 starih centov po 50 kg, a kjer so našteji hmeljski okoliši Francije, se mora cenit- ev v Roudnice glasiti 18.000—19.500 starih centov po 50 kg.

Borza

9. septembra:

LJUBLJANA. Notirajo (prva številka povpraševanja, druga ponudba; v oklepa- jih zaključki): na blagovnem tržišču: tra- mi, 4-4, 4-5, 5-6, od 4 do 10 m dolž., fran- ko meja 308 do 430; remeljni polov., 35-70, I., II., III., franko meja 680 do 710; deske, III., 20 mm, 25 mm, 30 mm, 35 mm, 40 mm, 50 mm, franko meja 650 do 695; bordonali, franko meja 122.5 do 125.5; drva suha bukova, 1 m dolž., franko na- kladna postaja, 2 vagona 28 do 29 (28); pšenica: domača, franko Ljubljana 375 do 0, franko baška postaja 0 do 360, srem- ska, par. Ljubljana 0 do 390; oves: baški, franko baška postaja 0 do 270, sremski, par. Ljubljana 0 do 310; turšičica: nova, za mare-april, duplikat kasa, franko baška postaja 0 do 235, nova, za december, ja- nuar, februar, duplikat kasa, franko baška postaja 0 do 215, v storžih, dupl. kasa, franko baška post. 0 do 110; ajda siva, franko Ljubljana 300 do 340; laneno se- me, par. Ljubljana, 1 vagon 675 do 690 (690); ječmen, po vzoru, franko Ljubljana, 1 vagon 390 do 395 (395); suhe gobe po kakovosti 45 do 52 do 0; fižol crnbič- čan, franko Ljubljana 500 do 0; krompir, po vzoru, franko nakl. postaja 120 do 130; jabolka, obrana, franko nakl. post., 1 vagon 140 do 150 (140); seno, Ia, slad- ko, prešano, franko Ljubljana 75 do 81; vino, dolensko, štajersko, hrvaško, po vzoru, franko nakl. post. 710 do 0; na vrednotnem tržišču: Vojna škoda 117 do 122, Celjske posojilnica 210 do 0, Ljub- ljanska kreditna 225 do 0, Merkantilna 118 do 122, Praštediona 918 do 923, Sla- venska 103 do 107, Strojne 150 do 164, Trbovlje 480 do 500, Vevče 123 do 130, zadolžnice Kranjske deželne banke 0 do 93.

ZAGREB. V efektih je tendenca dalje slabša, vendar je bil danes položaj na tržišču z bančnimi akcijami nekaj ugod- nejši. — V devizah je bila tendenca ne- spremenjena. Ponudba je bila zadostna in so proti koncu sestanka dosegle prodajne pcutbe iz Beograda. Napram večerj so posamezni tečajji popustili. New-York in Italija sta čvrsta. Promet je bil precej slab, a trgovalo se je največ v devizah na Dunaj, Italijo, London in Svico. Po borzi je bila tendenca slabša. Notirajo devize: Amsterdam 2945 do 2975, Dunaj 0.10745 do 0.10945, ček 0.1075 do 0.1095, Budim- pešta 0.104 do 0.106, Bukarešta 39.25 do 42.25, Italija 333.75 do 336.75, ček 333.25 do 336.25, London 339.5 do 342.5, ček 338.75 do 341.75, New-York 76.3 do 77.3, Pariz 402.5 do 407.5, Praga 227.5 do 230.5, Svica 1435 do 1445, ček 1433.7 do 1443.7; valute: dolar 75.5 do 76.5, aK 0.108 do 0.109, Kš 226 do 0; efekti: bančni: Trgo 32 do 33, Eskomptna 119 do 120, Hipo 61 do 62, Kreditna 122 do 123, Jugo 110 do 113, Ljubljanska kreditna 220 do 240, Slavenska 105 do 106, Praštediona 915 do 917, Sepka 139 do 140; industrijski: Eks- ploatacija 0 do 110, Sečerana 950 do 960, Isis 59 do 62, Gutmann 996 do 1025, Sla- vonija 85 do 87, Impex 0 do 125, Strojne 150 do 0, Trbovlje 0 do 500, Vevče 123 do 0; državni: 7 odst. posojilo 63 do 64, agrarne 0 do 23.5, Vojna škoda 117 do 118.

BEograd. Blaga dovolj. Vse devize so popustile. Poslovalo se je na bazi 6.975. Skupni promet je bil manjši od večerjaj- njega. Slaba tendenca je bila po borzi še slabša. — Notirajo devize: Amsterdam (sred. tečaj) 2875, Dunaj 0.1075 do 0.1078, Bruselj 378 do 382, Budimpešta 0.10 do 0.1025, Bukarešta 40 do 40.25, Zeneva 1425 do 1435, London 337.5 do 338.5, Mil- lan 332.5 do 333.5, New-York 76.25 do 76.5, Pariz 400 do 402, Praga 227 do 227.5, Solun 136 do 140; efekti: 7 odst. posojilo 67 do 67.5, agrarne 23.5 do 26, Vojna škoda 130.5 do 131.5, termini: Zeneva za 1. nov. 1425, Praga za sept. 230, za nov. 232, Pariz za 30. t. m. 404 do 413, Milan za 5. nov. 845.

Velika razlika je

med dopisi, pisanimi s pisalnimi stroji. Vsa pa pripozna eksaktnost pisave pisalnih strojev ERIKA in IDEAL THE REX Co., Ljubljana

Sport

Nogometno prvenstvo Jugoslavije

Nogometna moštva šestih klubov so preteklo nedeljo merila svoje moči v no- gometnem sportu v borbi za prvenstvo naše države. Glavno zanimanje je bilo osredotočeno na tekmo Gradjanski : Hajduk, ki se je vršila v Splitu, in na tekmo Sašk : Ilirija v Ljubljani. Izid Ju- goslavija (Beograd) : Slavija (Osijek) v Beogradu ni mogel biti dvomljiv. Dose- danji prvak Gradjanski se je brezdvom- no z vsemi silami pripravil na ljut boj z močnim Hajdukom. Ilirija, ki je bila v prvem kolu prosta, je imela precejš- nega izgleda, da si pribori zmago. Toda niti dosedanjemu prvaku Gradjanskemu, niti prvaku LNP Iliriji se ni posrečilo premagati nasprotnikov, vsled česar od- padeta imenovana kluba iz nadaljnega tekmovanja. Glede tekme Sašk : Ilirija pa smo doznali, da bo Ilirija proti Saški vložila protest na JNS in to radi tega, ker Sašk še ni odigral prvenstvene tek- me z Mostarom in se torej de iure še ne more smatrati za pravega prvaka SNP. Z ozirom na to ni izključeno, da bo Ljubljanska tekma razveljavljena in se bo pač morala odigrati nova. V nastopnem poročilu o posameznih tekmah:

Sašk : Ilirija 3 : 1 (1 : 1).

Najvažnejša tekma cele naše nogomet- ne sezone je privabila na igrišče Ilirije mnogobrojno občinstvo, ki je stavilo svo- je nade v moštvo Ilirije, kateremu je bi- lo tudi toplot poverjeno, da zastopa slo- venski nogomet pri prvenstvenih tekmah. Takoj moramo poudarjati, da je bila Ilir- ija premagana docela po nepotrebnem. Ilirija ima v svojih rezervnih moštvih mnogo dobrega igralnega materiala, od katerih bi gotovo eden ali drugi mogel stopiti na mesto nekaterih igralcev dose- danjega prvega moštva. To edino pravil- no stališče smo že večkrat poudarjali. Nekdanji uspehi posameznih igralcev se bodo gotovo vedno cenili in tudi upošte- vali, ako bodo ti igralci obdržali svojo formo in se z isto ljubeznijo in isto vne- mo bavili z nogometnim sportom, kakor poprej. Ako temu ni več tako, naj pre- pustijo svoja dosedanja mesta drugim močtem, toda še pred tako važno tekmo kot je bila nedeljska. Pri tem ne bodo popolnoma nič izgubili na svojem slove- su, razvoju našega nogometa pa bodo mnogo koristili. Treba je bilo omeniti to z ozirom na sestavo napada Ilirije, v ka- terem sta storila svojo dolžnost edinele Vidmajer in Pevalak. Učak, Oman in Zupančič I. so docela odpovedali in na njihov rovaš gre tudi poraz Ilirije. Ob- ramba gostov nikakor ni bila taka, da bi mogla razbiti vse napade. Toda z brez- zmiselno igro brez kombinacijskih potez proti голу nasprotnika ni mogoče doseči uspehov. Krilska vrsta, kateri se mora sicer v vsakem drugem oziru izreči vse priznanje, ni spoznala napak desne stra- ni napada ter je skoraj popolnoma za- nemarljiva Vidmajerja in Pevalaka, ki bi bila v nedeljo gotovo delala gostom pre- cejšnje preglavice in dosegla še kak uspeh za svoj klub. Toda brez žoge se ne delajo goli. Branilca Pogačar in Bel- tram zaslužita vso pohvalo. Z ozirom na to, kar smo zgoraj omenili o treh igralcih v napadu, moramo predvsem omeniti Pogačarja, ki smo ga še lani vrgli med «staro šaro». Sam je uvidel, da začasno ne spada v prvo moštvo in je šel. Danes je eden najboljših branilcev, smel, z lepimi osvobodilnimi streli. Zaradi tega smo bili prav zadovoljni, da je Po- gačar nastopil mesto napovedanega ma- riborskega branilca tudi pri ponedeljski tekmi. Miklavčič v голу je branil sigurno in bravurozno.

Od gostov, ki stoje približno na isti višini kot naši, je najbolj ugajala napa- dalna vrsta, predvsem Götz kot leva zve- za. V krilski vrsti se je odlikoval pred- vsem srednji krilec. Obramba je močna, boljši vsekakor levi branilec. Tudi na svojega vratarja se morejo Sarajevčani zanesti.

Tekma je bila napeta in je prva polo- vica potekla v premoči Ilirije. V 14. mi-

nuti dobi Vidmajer od Pevalaka krasno žogo, ki jo pošle neubranljivo v mrežo. Ilirija vodi in ne popušta. Vsled handsa diktirano enajstmetrovko pretvorijo gost- je v gol ter izenačijo. Mnogo lepih situ- acij ostane z ene in druge strani neizra- bljenih. V drugi polovici se izpremeni sli- ka. Ilirija je potisnjena v defenzivo. Vra- ta Ilirije so vedno ogrožena, toda Mi- klavčič brani v izrednem stilu. Pri tem se nekoliko ponesreči, vsled česar dose- žejo gostje v 28 minuti vodstvo. Ilirija se ne more več povspeti in v 44. minuti sedi tretji gol. S tem je tekma tudi od- ločena.

Sodnik Fabris ni docela zadovoljil. Spre- gledal je več rok in večkrat preprečil napadalne akcije Ilirije z nepravilnimi of side odločitvami.

Hajduk : Gradjanski 5 : 0 (3 : 0)

Vsakemu, ki je zasledoval razvoj nogo- metnega moštva Hajduka v zadnjem ča- su, je bilo jasno, da bo imel Gradjanski precej težko stališče v boju, da obdrži še nadalje jugoslovensko nogometno pr- venstvo. Kljub dobri formi, v kateri se je nahajal v poslednjem času Gradjanski, njegova zmaga nikakor ni bila sigurna. Hajduk je v svoje moštvo postavil mlaj- še moči. To moštvo je v ponedeljek pre- magalo Gradjanskega s tako diferenco golov, da se more reči, da je bil Hajduk za cel razred boljši od Zagrebčanov. Ne- deljska tekma med imenovanimi klubo- ma je ostala neodločena s 3 : 3. Tudi 2 × 15 minut podaljšana tekma ni prin- esla odločitve. Gradjanski je sicer takoj v začetku dosegel vodstvo, vendar pa Hajduk proti koncu izravnal. Pri drugi tekmi je Gradjanski nastopil v nekoliko izpremenjeni postavi (brez Perske, z bra- nilcem Polićem in Kerstingom na levem krilu). Takoj začetkom tekme se je po- kazala silna premoč Hajduka. Gradjanski je pokazal zelo slabo igro. Razven Rup- ca in Babića so odpovedali vsi ostali. Do drugega gola se je Gradjanski še ne- koliko držal, nato pa je popolnoma po- pustil in Hajduk je delal, kakor je hotel. Baje je Hajduk prosil JNS, da se tekma Hajduk : Sašk odigra v Zagrebu.

Jugoslavija : Slavija 5 : 2.

V Beogradu je tamošnja Jugoslavija z lahkoto premagala osiješko Slavijo.

Brezdvomno je, da ima Hajduk sedaj največ izgleda, da postane za to leto no- gometni prvak Jugoslavije.

KOLESARSKA DIRKA ZA PRVENSTVO JUGOSLAVIJE.

Prvak Dukanović (Sokol, Zagreb).

Na progi Zagreb-Novo mesto-Ljubljana se je preteklo nedeljo vršila kolesarska dirka za prvenstvo Jugoslavije. Razven enega incidenta pri Novem mestu, ki ga je imel edini resni konkurent za prven. Kosmatin, se je dirka izvršila brez vsake neizgode. Po informacijah, ki smo jih dobili dosedaj in si zelo nasprotujejo, je zadeva vsekakor še precej nepojasnjena, čeprav izgleda, da nekateri dirkači iz Za- greba niso brez vsake krivde. Ker neče- mo nobenemu delati krivice, se bomo po- doblih avtentičnih informacijah povr- nili na ta incident.

Izidi so bili nastopni: 1. Dukanović So- kol (Zagreb) 4:54:3, 2. Truban Orao (Za- greb) 5:6:50, 3. Osrečki Sokol (Zagreb) 5:6:50.4, 4. Kosmatin Primorje (Ljublja- na) 5:7, 5. Šostarko Gradjanski (Zagreb) 5:20:20, 6. Koržinec Sokol (Zagreb) 5:28: 21, 7. Vlašić Orao (Zagreb) 5:33:15, 8. Solar Ilirija (Ljubljana) 5:36:42, 9. Banek Gradjanski (Zagreb) 5:36:43, 10. Kranjc Orao (Zagreb) 5:40:44.

Motociklistične in kolesarske dirke v Mariboru. V nedeljo in ponedeljek so se vršile na Teznu pri Mariboru motocik- listične in kolesarske dirke. Vsled pre- obilice gradiva priobčimo rezultate v in- trišnji številki.

DRUGE NOGOMETNE TEKME.

Ljubljana: LNP. Je porabil priliko bi- vanja Saška v Ljubljani, da je pridobil Sarajevčane za tekmo proti naši repre- zentanci. Z ozirom na predstoječo tek- mo naše reprezentance za kraljev pokal se je podsavcemu kapetanu nudila zelo ugodna prilika, da pregleda naše prve nogometne moči. Tekma je bila vsekakor mnogo bolj zanimiva kot nedeljska in je nudila lep sportni užitek. Napadalna vr- sta, sestavljena iz igralcev treh klubov je predvedla lepo miselno igro, ki je vedno in vedno ogrožala nasprotnikova vrata. Po našem mnenju Pleš, ki ima sicer lepe lastnosti, ki jih mora imeti nogometaš, ni izpolnil važnega mesta vodje napada. Manjka mu med drugim spretnost dajati svojim soigralcem direk- tive, da izrabijo vrzeli, ki se pokažejo pri nasprotniku. Vsled tega je bil mladi in izredno talentirani Erman, ki je v dru- gem polčasu zamenjal Zemljaka, brez vsake opore. To je bila vsekakor velika škoda, ker se Erman odlikuje z izred-nimi streli. Strelec nam je vobče manj-

kalo. Erman je eden od prvih, toda tre- ba mu pravih pomagačev. Desno krilo Dekleva je nekoliko počasen, centrita le- po. Dobra je bila leva stran Dobrieta in Pevalak. Brezdvomno najboljša igralca v napadu. Lado in Gabe docela na mestu, Plešu II. manjka še rutina. Pogačar v obrambi ni mnogo zostal od nedelje. Birska je pač igralec, ki se obnese skoraj na vsakem mestu. Vratar Mihelčič je dr- žal nevarne strele ter mnogo pripomogel do uspeha. Gostje, ki so imeli mnogo težjega dela kot v nedeljo, so igrali pre- cej surovo ter bi moral sodnik vsekakor postopati ostreje. Opomini ne zadostuje- jo. Sicer je bil g. Betetto dober. Tekma je končala neodločeno z 1 : 1 (0 : 0). Scortal je Dobrieta. Erman je zastrelil eno enajstmetrovko v roke vratarja Sa- ška.

Slovan : Korotan (Kranj). Prva jesen- ska prvenstvena tekma je končala z za- služeno zmago Slovana z 8 : 1, ki je pokazal lepo miselno kombinacijo. Pri Korotanu sta se odlikovala vratar in pa srednji napadalec. Poset seveda rekor- den — 26 gledalcev. Priporočali bi ob- činstvu, da bi posečalo tudi lokalne tek- me, ki mnogokrat nudijo prav lep sportni užitek.

Ilirija jun. : Primorje jun. 3 : 2. Fina- le tekma za mladinski pokal LNP. Oba moštvi sta pokazali prav lepo igro.

Celje: Jadran (Ljubljana) : S. K. Cel- je 5 : 2 (3 : 2). Prvenstvena tekma.

Dunaj: Amateure : MTK (Budimpešta) 2 : 0 (0 : 0), Vienna : Royal Societed San Sebastian 1 : 0, Simmering : Ha- koah 7 : 6 (5 : 3), Rapid : Sportklub 4 : 1 (0 : 1), Rudolphshügel : Sturm 14 3 : 2 (1 : 1), Vienna : MTK 6 : 4 (4 : 3), Royal Societed San Sebastian : Amate- ure 3 : 2 (3 : 0), Simmering : Sportklub 3 : 2, Hakoah : Rapid 7 : 3 (3 : 3).

Lodz: Viktoria Žižkov : Sportklub (Lodz) 3 : 1.

Krakov: DFC (Praga) : Cracovia 4 : 0 (2 : 0).

Gradec: Hakoah (Gradec) : GAK. 2 : 1. Presenečenje.

JUBILEJNE PRIREDITVE

I. S. S. K. MARIBORA.

Dne 7. in 8. septembra je praznoval I. S. S. K. Maribor petletnico svojega ob- stoja in uspešnega delovanja na telesno- kulturnem polju.

V nedeljo dopoldne se je vršil propa- gandni obhod sportnikov, ki je nudil mno- gobrojnemu občinstvu interesantno sliko sporta v Mariboru. Udeležilo se ga je nad 200 mariborskih sportnikov različnih sportnih panog.

Popoldne se je igralo prvo kolo nogo- metnega turnirja, ki so se ga udeležili Viktorija (Zagreb) ter domača kluba Ma- ribor in Rapid. Zmagal je zaslužen po skrajno napeti igri Rapid nad Viktorijo s 3 : 1. Sodnik g. Planinšek na mestu vkljub skrajni nediscipliniranosti Zagreb- čanov. — Pred tekmo so bile lahkoatle- tične tekme Mariborčanov.

Drugi dan, v ponedeljek zjutraj so se vršila lahkoatletična tekmovanja gostov iz Ljubljane in Ptuja. — Ob 11. uri se je vršil staletni tek skozi mesto na progi, ki meri 1760 m in ki je prav srečno iz- brana. Startalo je pet moštev. Prva je prišla na cilj stafeta Primorja (Ljublja- na) v lepem času 3:25 ter si priborila lep pokal. Drugi je bil S. K. Maribor. Ob- činstva se je zbralo na progi zelo mnogo. Popoldne se je vršila nogometna tekma med jubilarom Mariborom in Rapidom, zmagovalec iz prvega kola. Končala se je z neodločenim rezultatom 1 : 1 (0 : 0).

Finale lahkoatletike je vkljub precej neugodnemu terenu prinesel nastopne uspehe: 100 m: 1. Perpar (Primorje) 11.2, 2. Slamič (Pr.), 3. Pivalica. 200 m: 1. Weibl (Pr.) 25.1, 2. Koch (Pr.), 3. Slamič (Pr.). 1500 m: 1. Garay (Pr.) 5:33.3, 2. Bergant (Maribor), 3. Bobek (Ptuj). Kro- gla: 1. Zubac (45. pp.) 9.36, 2. Radović (voj. akademija), 3. Borštnar (Ilirija). Disk: 1. Jančigaj (Pr.) 26.50, 2. Borštnar (Ilirija), 3. Radović (voj. akad.). Skok v daljavo: 1. Perpar (Pr.) 6.07 (izenačen slov. rekord, ki ga drži Vidmajer), 2. Jančigaj (Pr.), 3. Vodeb (Maribor). Skok v višino: 1. Baumgartner (Ptuj) 1.60 (nov neof. slov. rekord), 2. Borštnar (Ilir.), 3. Sever (Maribor).

V rokometni tekmi je zmagala družina Ilirije proti Ateni (obe iz Ljubljane) s 3 : 1. — Poset prav dober, drugi dan re- korden.

Otvoritev garderobe S. K. Ilirija. Pred tekmo Ilirija : Sašk, je S. K. Ilir- ija oficijelno otvorila svojo garderobo s kopalicami. Je to prva stavba te vrste. Ob tej priliki je klub priredil skromno, sportno razstavo, iz katere se v glavnih obrisih vidi dosedanje delovanje kluba.

Lastnik in izdajatelj Konzorcij «Jutra». Odgovorni urednik Fr. Brozovič. Tisk Delniško tiskarne, d. d. v Ljubljani.

Vremensko poročilo

Ljubljana 9. septembra 1924

Ljubljana 306 nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana .	7.	762.0	16.6	zapid	del. oblac.	—
Ljubljana .	14.	761.0	25.0	juzzap.	—	—
Ljubljana .	21.	759.3	19.8	jugo vzhod	jasno	—
Zagreb .	7.	758.7	22.0	sev. zapad	—	—
Beograd .	7.	762.0	17.0	brez vetra	—	—
Dunaj .	7.	—	—	—	—	—
Praga .	7.	758.8	20.0	jugo zapad	del.	1.0
inomost .	7.	—	—	—	—	—

V Ljubljani barometer nižji temper. primerna Solnce v

Vaška beseda 50 par

Mali oglasi

Za "Dopisovanje" in "Ženitve" vsaka beseda 1 Din. — Priročje se se le mali oglasi, ki so plačani vnaprej. Plača se lahko tudi v znakih. Na vprašanja odgovarja uprava le, če je vprašanje priložena znakom za odgovor ter manipulacijska pristojbina (3 Din).

Pouk

Gosli poučje

Bivši učitelj konservatorija po znanstvenih cenah. — Naslov pove uprava „Jutra“. 18435

Inštrukcije

za nižje razrede srednjih šol, prevzame vsem gospod. — Naslov pove uprava „Jutra“. 18402

Izprašana učiteljica

benškega in francoskega jezika, daje pouk. — Istotako poučuje tudi klavir. Naslov pove uprava „Jutra“. 18575

Službe (dobe)

Zmožno šteparico

prejme takoj trdnja F. Stanin, Ljubljana, Selenburgova ulica 1. 18398

Hišno

porfektino in zanesljivo, se išče za takoj. Naslov pove uprava „Jutra“. 18356

Risač

vešč v stavbenem in političnem risanju, se išče. Ponudbe na „Tvorilno pokrova“ in druge robe, d. d. u. Zagreb. 18511

Vzgojiteljica

srednje starosti, se išče v prijazni kraj ob juž. železnici (20 km od Ljubljane) k 5 in polletni dekletici in 4 letnemu dečku. Slovenski in nemški jezik ter klavir. — Naslov pove uprava „Jutra“. 18474

Manufakturst

dober in hiter prodajalec, se takoj sprejme v veletrgovni R. Sternke in Celju. 18468

Potnik

galanter, stroke, se sprejme proti proviziji. Pismene ponudbe na podružnico „Jutra“ v Mariboru pod „Potnik“. 18589

2 čevljarstva pomočnika

upreje takoj čevljarstva Maier & drug, Ljubljana, Mirje št. 2. 18637

Kuharico

z dolgoletnimi sprisodami, se išče. — Naslov pove uprava „Jutra“. 18639

Služkinja za kuhinjo

ki zna malo nemško, se išče. Naostopi je 15. t. m. — Naslov pove uprava „Jutra“. 18616

Brivskega pomočnika

mlajšo in boljše moč sprejme takoj Ročkar, brivce v Ptuj. 18626

Poslovodja

za veletrgovno vino (beliška družba) s strokovno izobrazbo za tehnično in komercialno vodstvo, se išče. Sprejme takoj, ozir. po dogovoru. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Štev. 100“. 18608

Krojaškega pomočnika

dobrega — za veliko delo, sprejme Jakob Smirje, Poljanska cesta 13. 18684

Posrtnski zaslužek

zelo izdaten, se nudi vpočlenem, invalidem in privatnim nameščencem v Ljubljani in vseh okoliših. Ponudbe je nasloviti na upravo „Jutra“ pod „Posrtnski zaslužek“. 18659

Službe (iščejo)

Deklica

izučena v trgovini manufaktur, špecijerji in šelenizni, želi vstopiti kot prodajalica v bližnji mestu ali v mestu; gre tudi na delo na Dolenjsko ali Štajersko — začetkom tudi brezplačno. — Event. bi tudi pomagala v gostilni ali pri gospodinjstvu. Naslov pove uprava „Jutra“. 18453

Damske krojaške obrti

se želi učiti v boljši delavnici deklet, ki je zdravo, pošteno in že vajeno šivanja. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod šifro „Prilobno 9499“. 18588

Mesta k otrokom

ali silčno, iste gospodinjstva. Razume gospodinjstvo, zna kuhati in nekoliko šivati. — Ponudbe na upravo „Jutra“ pod šifro „Zanesljivost 9454“. 18592

Vsako primerno službo

sprejme gospod z gimnazijsko maturi, star 28 let. — Event. ponudbe na upravo „Jutra“ pod šifro „Eksistenca“. 18496

Trgovski pomočnik

sedaj v špecijerjski trgovini, želi prenesti službo v manufakturno trgovino, kot mlajša moč. — Cenjene ponudbe na upravo „Jutra“ pod značko „Zanesljivost 9497“. 18633

Absolventinja trg. tečaja

186 primernege mesta. — Ponudbe na upravo „Jutra“ pod šifro „Začetnica 9495“. 18638

Službo išče

gospodinja h kakoli vezilji in bi vezala ter opravišila druga domača dela. Naslov v upravi „Jutra“. 18643

Primernege mesta

186 absolvent dr. dvoraz. trgovske šole. Naslov pove uprava „Jutra“. 18623

Prodajalica

srednje starosti, 186 službe v trgovini s mešanimi blagom na delu ali v mestu. Naslov pove uprava „Jutra“. 18621

Boljša služba

186 pridna in poštena služkinja, najraje izven Ljubljane. Naslov pove uprava „Jutra“. 18685

Obrit

Prva gorenska delavnica usnjenih obk. — se priporoča al. občinstvu za izdelavo usnjenih obk. — sukničev — po najnižji ceni. Imajo jih vedno v zalogi. G. trgovcem pri večjem naročilu dam popust. Kristjan Premur, Kranj, Slovenija. 18169

Preoblikovalnica

damskih in moških klobukov se priporoča. — Barborič Završan, Ljubljana, Mestni trg št. 7. 17789

Modistka Horvat

Ljubljana, Stari trg, prodaja klobukov od 150 do 200 Din, dvobarvni 170, enobarvni 140 Din, različne barvnaste in druge novosti po najnižjih cenah. — Zlati klobuki v zalogi. 1908

Službe za legitimacije

izdeluje najhitreje fotograf Hugon Habet, Ljubljana, Valvasorjev trg 7. 1828

Prodajam

Svilene trikot jumperje v vseh najmodnejših barvah od 180 Din dalje nudi trgovka F. J. Gorčič, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 29. 18407

Jamski les

za jezeroško sečnjo, prodam. Naslov pove uprava „Jutra“. 18591

Več vinskih sodov

v dobrem stanju, od 200 do 700 litrov ter dec. tehnično za 1000 kg, prodaja Valentin Šilbar, Stob 10 (Domžale). 18188

Biljar «Selfert»

v prav dobrem stanju, se poceni prodaja. Vpraša se v kavarni „Slon“ v Ljubljani. 18113

Knjige

Večja množina knjig rane vsebine in v različnih jezikih, se prodajo po ugodni ceni. Na ogled se vsaki dan od 10-12. in od 3-5. v tiskarni Gale pod Rožnikom. Proda se tudi dobro ohranjen izvod „Valvasorja“. 17784

Perje

kokoške, gosje in gošji puh ter račje, oddaja vsako množino po zmeranih cenah trgovka E. Vajda, Čakovca 1833

Čebelarstvo

na peresih, olinaste oči, po ugodni ceni na prodaj. — Naslov pove uprava „Jutra“. 18530

Polisander jedilnico

krasno izdelano, ugodno prodaja Anton Karner, mizarar, mojster v Mariboru, Zrinjskega trg 6. 18585

Fotoaparat

8 x 12 (Ernmann), železni stativ, Zellinder, juč. kopirnamil, skledice, sušilnik — prodaja za 1050 Din Rožanec, Slomškova 14/II. 18612

Ia Trapist

polnomastni sir od 22 Din naprej nudi trgovka A. Olf, čič, Zabjag 6. 18593

Suhih hrastovih plohov

proda 2 vagona Fric Tome, G. Medvode. 18611

Luksuzna oprava

za gospodsko sobo, ozir. salon, poceni prodaj. Naslov pove uprava „Jutra“. 18595

Lepi zastori

za 2 okna, se prodajo. — Naslov pove uprava „Jutra“. 18634

4000 kron

naj plača, kdor želi moške oblike za 4krat preobliči. — Naslov pove uprava „Jutra“. 18675

Pohišto

tudi na obroke dobita najceneje pri Zupančič Franc, mizarstvo, Glince-Vič št. 20. 18672

Posedstvo

30 jehov zemlje, vinograd, hrastov gozd, hiša, skedenj, bled, kašča, lastna voda, vse živi in mrkvi laventar tudi za stanovanje. Blizina Ljubljane, cena 150.000 K. — Polovico takoj, drugo po dogovoru. Naslov v upravi „Jutra“. 18596

Močno zidano hišo

z gospodarskim poslopjem, dvoriščem in vrtom od celi, prodaja po ugodni ceni Jos. Godier, Dolenja vas, pošta Videm pri Krškem. 18609

2 sobi

se oddaja boljšina gospodstva ali tudi enosobna upraba kopalne. Prosim odgovor na stari naslov s polnim Vašim naslovom in želim vam resnično dokazati. Diskretna častna beseda. Janko W. Zeb. 18679

Otroški voziček

za sedeti in ležati, poceni prodaja Serbec, Knaflova 18. 18638

Večje število škatlic

iz lepene, raznih velikosti, prodaja R. Luckmann, Abacjeva cesta 1. 18646

Nekaj foteljev in divan

se poceni prodaja na Bledu-Zeleče v vili „Grille“. 18578

Kupim

Kupujem zlato, platin, srebro, star denar itd. Tovarna za ločenje dragih kovin, Ljubljana, Sp. 818ka, Sv. Jerneja cesta št. 231. 18351

Polhove

in vse druge kože divjačine kupuje skoraj celo leto v vsaki množini D. Zdravšč, trg. usnja v Ljubljani, Sv. Florijana ulica 9. 1905

Hrast, smrekove hlode

v normalnih dolžinah in v debelinah nad 30 cm, kupimo vsako množino, najraje na prosti Zidan, najbrje. Ponudbe s navedbo cene, množine in kraja, kjer se isti lahko ogledajo, prosimo na naslov: And. Jakli, Krmelj, Dolenjsko. 1017

Suhe gobe, brinjevo olje

in fišol kupuje po najvišjih cenah ter prosi za povzrojene ponudbe trgovka Fr. Sirc, Kranj. 1117

Pozor! Pozor!

Plačam bolje kakor vsako drugo stare obleke, čevlje in pohištvo. Dopolnjava zadostuje, da pridem na dom. — D. r. m. Martin, Ljubljana, Sv. Jakoba nabrežje št. 29. 18500

Tiskarski mali stroj

in erke, kupi Otrina Josip, Rovte-Logatec. 18632

Poljske tračnice

kupi Rozman, Jitka. 18615

Bukova drva

kupuje po najvišjih cenah družba Hirtja, Krajča Petra trg 8. 18468

Halo! Halo!

kupujem v večjih množinah za Ameriko in plačam od 15. septembra po 3-5 Din. — Trgovina s klobuki Franc 8 m. a. Ljubljana, Marjini trg 1. 18678

Kmet-pridelki

Krompir zdrav in prebran, kupujem stalno vagonne množine. — Cenjene ponudbe s navedbo cene je poslati na upravo „Jutra“ pod „Krompir“. 18508

Fižol

ribenčan in prepečljari, kupim vsako množino. Ponudbe s navedbo cene franco postaja na naslov: I. Tomc, Moravce. 18471

Namiznih jabolč

prodam 2 vagona, lepih in ohranjenih. — Dobava koncem tega meseca. — Jos. Puncer, Laško. 18690

Nepremičnine

Vila ali hiša z vrtom, eno ali dvodružinska v Ljubljani, se kupi. Ponudbe pod „Vrt 9239“ na upravo „Jutra“. 18321

Hišo v Trbovljah

2 sobi, 2 kuhinji, klet, 600 m. zbirje, 90 m. stavbišča pri cesti, pripravno za trgovino, proda Marija Boh, Trbovlje 1. — Ogleda se lahko na licu mesta. 18637

Resnim kupcem

vil, stanovanjskih, trgovskih, gostilniških in obrtnih hiš in posestev, kmetijskih posestev, graščic, mlinov, žag ali starih parcel, nudi največje izbere Realiteta pisarna II 1887

«Posest», d. z. o. z.

v Ljubljani, Sv. Petra c. 24. 18637

Redka prilika

Proda se delavnica, 500 m² vrta; samo zase, pripravno tudi za stanovanje. Blizina Ljubljane, cena 150.000 K. — Polovico takoj, drugo po dogovoru. Naslov v upravi „Jutra“. 18596

Močno zidano hišo

z gospodarskim poslopjem, dvoriščem in vrtom od celi, prodaja po ugodni ceni Jos. Godier, Dolenja vas, pošta Videm pri Krškem. 18609

2 sobi

se oddaja boljšina gospodstva ali tudi enosobna upraba kopalne. Prosim odgovor na stari naslov s polnim Vašim naslovom in želim vam resnično dokazati. Diskretna častna beseda. Janko W. Zeb. 18679

Prostorno opremlj. sobo

s posebnim vzhodom, v bližini sv. Petra cerkve, isčeta mlada zakonca za takoj. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Sv. Peter“. 18655

Sobo

s vzhodom iz stopnje, v mestu, za dobo 10-14 dni, išče trgovec za takoj. — Ponudbe pod „600-800 Din“ na upravo „Jutra“. 18598

Gospod visok, položaja

namec, išče za takoj ali za 1. oktober 2 opremljeni, popolnoma separirani sobi ali za popolno prazno stanovanje s dvema sobama v sredini mesta. Ponudbe na upr. „Jutra“ pod šifro „Stanovanje 9523“. 18694

Prijazen kabinet

se takoj odda gospodinj. — Naslov pove uprava „Jutra“. 18630

2 sobi

se oddaja boljšina gospodstva ali tudi enosobna upraba kopalne. Prosim odgovor na stari naslov s polnim Vašim naslovom in želim vam resnično dokazati. Diskretna častna beseda. Janko W. Zeb. 18679

Lokali

Kdor mi preskrbi ozir. odstopi gostilno v najem z inventarjem ali brez v Ljubljani, dobi takoj Din 2000 nagrade. — Ponudbe na upravo „Jutra“ pod značko „Sigurno 2000/9291“. 18417

Trgovino mešan. blaga

prevažam na delu ali v trgu, event. tem odgovarjajoč prostore. — Dopise pod „Takoj“ na upravo „Jutra“. 18395

Dobro idoča trgovina

event. tudi podružnico, prevzamem na odplačilo proti kavčiji, v mestu ali na delu. Prodajna modna stroka. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Dobro idoča“. 18460

Lokal za delavnico

isčem. Morebitna prodajalca na moje stroške. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod značko „Delavnica 9480“. 18597

Specerijaska trgovina

dobro idoča, v Ljubljani, se odda proti majhni odškodnini z al. brez inventarja. — Potreben kapital 20.000 Din. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Izborna bodočnost“. 18592

Lokal

za špecerijasko trgovino v Ljubljani, se odda. Ponudbe pod šifro „Specerijaska trgovina 9023“ na upr. „Jutra“. 18391

Lokal

ob glavni cesti v Trbovljah. se odda. — Naslov v upravi „Jutra“. 18691

Pekarija

dobro vpeljana, v zelo prometnem kraju Slovenije, se odda v najem. Efektivni naj vprošajo ponudbe na upravo „Jutra“ pod značko „Pekarija v Sloveniji“. 18687

Stanovanja

Opremljena soba se odda 1-2 gospodom. — Polize se pri portirju hotela „Slon“ v Ljubljani. 18117

Sta-ovanje v Mariboru

obstoječe in 2 velikih sob s kuhinjo in drugim pritlikom, se zamenja s enakim ali boljšim v Ljubljani. — Ponudbe pod „Udobno stanovanje“ na upr. „Jutra“. 18029

Sobo

prazno ali opremljeno, 186 sameti učitelj v bližini Bleda, odda na upravo „Jutra“ pod „Soba 49“. 18546

2000 Din nagrade

dam onemku, ki mi preskrbi stanovanje, obstoječe in 2 do 3 sob, event. se zamenja s majhno. — Ponudbe pod šifro „Mirna stranka“ na upravo „Jutra“. 18586

Lepa soba

s šrepa posteljnima, se odda takoj ali poenaj v bližini dramskega gledališča. Naslov pove uprava „Jutra“. 18645

Lepa, opremljena soba

s električno razsvetljavo in posebnim vzhodom, v sredini mesta, se odda samo boljšemu gospodu. Naslov pove uprava „Jutra“. 18658

Družabnik

se išče za dobro vpeljano podjetje. — Potreben kapital 50.000 Din. Le reni ponudniki naj se obrnejo na upr. „Jutra“ pod šifro „Družabnik 9461“. 18571

15.000 Din posojila

iskam proti 40 odstotnim obrestim, plačljivo vsakega pol leta naprej. Vključba na prvo mesto. Cenjene ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Sreča št. 42“. 18572

Ženitve

V svrhu ženitve is počenja zelo plodnosne obrti, želim znanje 2 obrtnika, stara 25 in 28 let. — Le rene ponudbe s sliko in navedbo premoženja naj se pošljejo na upravo „Jutra“ pod šifro „Dva nageljna“. Tajnost zadržana. 18622

Samostojen obrtnik

srednjih let, s lastnim domom, želi spoznati v svrhu ženitve gospodinjstvo ali vodo blagosa srca in v primernem pomeženju. — Ponudbe ako mogoče s sliko pod „Srečen zakon 99“ na upr. „Jutra“. 18694

Dopisovanje

«Dan» Pisma prejel. — Je prav. 18697

«Mesto 4»

Liet prejel — hvala! — Na pačnega misljenja ste gleda mojega pisma. Prosim odgovor na stari naslov s polnim Vašim naslovom in želim vam resnično dokazati. Diskretna častna beseda. Janko W. Zeb. 18679

Zamenja se stanovanje

v Mariboru, 3 sobe, kopalnica in pripadki, a stanovanjem v Ljubljani, obstoječim iz štirih sob s pripadki. — Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Stanovanje“.

Veridicus

Pater Kajetan

Roman po ustnih, pisanih in tiskanih virih

«Moj pravi stric je Martin Klinar, po domače Zavrtnikov Tine na Martinjem sedlu. Samo pol ure z železnico je do tja od Prelovega. Njegovi hčerki Francki podarjam ves svoj prihranek. Naj reši posestvo, kjer sta se narodila oče in moj ded... Krstni boter sem bil Francki. Ko je imela štiri leta, sem jo videl zadnjič. Kakor rdeče jabolko je bila in igrava kakor mucika. Zdaj bo že odraslo dekle. Sirota je brez matere že nekaj let; oče je bolehen in potr. Dva sina sta mu umrla naglo zaporedoma; starejši na pljučnici, ker se je prehladil v gozdu, mlajšega je ubil s hlodi naložen voz, ki se je zvrnil nanj. In nesreče, uime, slabe letine, kuga v hlevu, so spravile nekdanj cetočeto posestvo na rob propada. Stric je zadolžen. Francka naj reši grunt in naj se čimprej pametno omoži. Naj bo srečna in naj moli zame! — Ali mi storiš to?»

«Storim... Pa zakaj ji nisi knjižice že izročil?» se je čutil Svetlin.

«Zbudil bi sum, ako bi šel sam tja... Vohuni pazijo name... Cerkevni rop je, pravijo, ako duhovnik ne prepusti vsega svojega imetka cerkvi... Saj veš, kako so nas učili, zatajiti lastno kri in vso srečo... vse le za cerkev in škola... K sebi nisem vabil nikoli nikogar. V ta močvirni kraj, poln miazmov in boleznih, naj ne hodi nihče, kdor ni tu doma in imuniziran... A če bi ji pisal zdaj, naj pride, bi mi takoj poslali paznika, ki bi me ne pustil trenutek samega z njo. Morda pa bi bilo sploh že prepozno...»

Naslonil se je na panj trhle vrbe in si zakril z rokami obraz. Drgetal je in rameni sta se mu stresali v tihih ihtenju.

«Vse je za mano... mladost, cilji, ideali. Ostala sta mi le dvom in grob. Kako sem začel — kako preneham! Rešil sem si le značaj in poštenje. Mnogi mojih tovarišev so postali ali lutke brez volje in misli, slepo orodje mogotcev, ali pijanci, lahkoživeci in larniranci... Ali si čital dr. Schellovo in Müller-

jevo knjigo o večini današnje katoliške duhovščine? Sama sta katoliška duhovna, a sta dokazala, da je duševna zaostalost našega svečeništva vedno enako strašna od časov Galileja do Taxila, ki je imel za norca cerkveni koncil v Tridentu in samega čezmogličnega papeža z vsem kardinalskim kolegijem vred. In ti, pred vsem kulturnim svetom najsmušnejši babjeverci razkrinkani mogočnjaki so najoholejša, najnemoralnejša in najokrutnejša bitja pod božjim solncem. Katoliška učenjaka sta dokazala, da vlada našo cerkev le predrzna klika, ki si je s perfidnimi supozicijami in zavijanji, s terorizmom in dresuro prisvojila monopol do nebes in pekla, do razkošja zase in do najhujše bede vsem onim, ki jim nočejo biti sužnji... Hotel sem služiti Kristusu, a zahtevali so, naj služim njim; ker sem se jim upiral, so me ubili... Tudi tebe ubijejo! Zato čuj moj poslednji nasvet: beži in reši se! — Zbogom!»

In župnik se je naglo okrenil in odhajal. Zaman ga je zval Svetlin; Klinar je le zamahnil z roko in ponovil «Zbogom, zbogom!»

Svetlin je sedel v vlaku, ki ga je vozil nazaj v Prelovo. Po glavi mu je šumelo. Neprestano je videl pred seboj neskončno tužne oči v žoltosivem obrazu in slišal je neprestano boleti polni hripavi krik:

«Beži in reši se!»

Kolesa vagonov so hropela in cvilila:

«Beži in reši se! Reši se! Reši se!»

Otresal se je teh misli, zrl napeto skozi okno, a ritem kotačev je bil jasen in glasen vedno le:

«Reši se! Beži! Reši se! Reši se!...»

Na zadnji postaji pred Prelovim je stopil v njegov polkup civilno, a precej zanemarjeno oblečen gospod. Po obrazu brez brk in brade so poganjale goste črne koci in bujni črni lasje so se mu valovili divje okoli visokega čela. Došlec se je zagledal v Svetlina in vzkliknil:

«Prijatelj, ti — ti! Koliko let se že nisva videla!»

«Drobnič! Ali si? — Pa kaj je s teboj? Ta obleka — tvoj obraz?» je strmel Svetlin in prepustil prišlecu svojo roko.

«Konec in začetek, prijatelj!» je dejal Drobnič in mu sedel naproti. «Danes sem še tvoj tovariš — jutri ne bom več... Konec bo mojega mučeništva, zatajevanja, hinavjenja — jutri začnjam šele živeti svobodno in pametno, iskreno in človeško.»

«Kaj hočeš reči s tem?»

«Bežim, da se rešim... razumeš: vse sem vrzel proč — službo, talar in blagoslov — jutri že nastopim civilno službo in potem se tudi oženim... Ne zgražaj se, prijatelj! Sit sem laži — resnica je življenje, polno ljubezni in radostno izvrševanje dela... Resnica je le Kristus, a laž je, kar nam vsiljujejo njegovi pokvarjeni služabniki!»

«Za božjo voljo: bežiš, da se rešiš! — Ah! Prav te besede mi je govoril pravkar na smrt bolni župnik Klinar: beži! reši se!»

Potem je Drobnič pripovedoval: kakor Klinar je skušal dolga leta biti pravi Kristov naslednik v dobrotosti, miroljubnosti in razširjanju naukov lepote in zdravja. Pa so preganjali tudi njega, ga silili, da se je le jezo, mržnjo in spor okoli sebe, ga hujskali v politično strankarsko borbo in, ker se je upiral, so ga skušali zaslužniti s sramoto in bedo. Obupaval je često, trpel in se zatajeval, a bilo je preveč ponižanja. Tedaj je začel pijačevati in propadati telesno in duševno. Pa je stopila nekega dne v njegovo sobo učiteljica Tinka, lepo, tiho, modro dekle... «Ali vas ni škoda?» je dejala. «Moj ideal ste bili, zdaj pa moram jokati...» In tedaj se je zgodilo: za obe rameni jo je zgrabil, ona mu je padla na prsi, in razjokala sta se... Ze par let sta skrivala drug drugemu, da se ljubita in da je življenje brez pomena, ako ne postaneta vsa svoja. Zdaj je izbruhnilo na dan, in zdaj se jima je mahoma razjasnila pot: ven iz laži in suženjstva v pravo življenje! — Takoj je pisal knezoškofu svoj sklep. Pozvan je bil v ordinarijat, a se ni odzval. Poslali so mu kano-nika, da ga pregovori, zastraši, ukroti. Zaman. Počakal je le še toliko, da so poslali namestnika. Zdaj se vozi v Ljubljano, kjer si je našel novo, boljše službo. Jutri se opremi z novo obleko, novim obrazom, novim poklicem, z novo dušo in novimi cilji... In Tinka ga že pričakuje...

Vlak se je ustavil: «Prelovo!»

«Vso srečo ti želim! Pogumem človek si — molil bom zate!» je dejal Svetlin; Drobnič pa ga je objel:

«Pridi za menoj, Janko! Tvoja usoda je bila doslej moja! Ne pozabi: čimprej reši se! beži! reši se!»

In vlak je odsopihal v noč, kolesa so hropela in cvilila, Svetlin pa je hitel domov ter slišal vedno isto:

«Reši se! Zbeži! Reši se!»

Snel je klobuk in začel moliti...

Nosim
perilo, kravate, rokavice,
nogavice itd. od turške
A. Sinkovec nasl. H. Soss
Ljubljana, Mesni trg 19.
1910a III

Ažurira in entla
volno v vseh barvah 1903a
Toni Jager & Černe
Ljubljana, Dvorni trg št. 1.

Slovito
Kamfor-
kremo
kraljice Marije
za negovanje obraza, nadalje parfume, vsa lasna dela,
specijaliteta: lasne obročke in kite v vseh barvah,
priporoča 1888/a I
ALEKS. GJUD ml.
higienično urejeni moderni damski česalni salon
v Ljubljani, Kongresni trg šte. 6.

Trgovina z urami
z zlatino, srebrnino in optičnimi predmeti, na
dobrem, starem prostoru, utemeljena l. 1886.,
se zaradi nepričakovanih razmer takoj proda po
velo ugodni ceni. Vprašanja pod „Trgovina z
urami“ na upravo „Jutra“ v Mariboru. 4746a

Reform
steklenice za vkuhanje sadja in povrtnice so
najboljše in najcenejše. 30
Glavna zaloga za vso državo:
Lovro Petovar, Ivanjkovci.
Istotam se dobé Zupančeve knjige „Konzervi-
ranje sadja in povrtnin za domačo upo-
rabo“ v slovenski in hrvaški izdaji.
Gospodinje, naročite!

**Razpisuje se mesto
elektromonterja**
za občino Meste pri Ljubljani.
Pogoji: Vsa potrebna izobrazba v tej
stroki in neomadeževana preteklost.
Prošnje, katerim je priložiti potrebne
listine, je vlagati pri županstvu v Mostah
najkasneje do 15. septembra t. l. z
navedbo mesečne plače. 4725a

Kupujte učne knjige
za
osnovne, meščanske,
srednje in strokovne šole
v KNJIGARNI TISKOVNE ZADRUGE v Ljubljani
Prešernova ulica št. 54, nasproti glavne pošte.

Franjo Bureš
urar, zlatinar in očalar
v Mariboru, Aleksandrova cesta 39
urar južne železnice in zaprisežen sodnijski izvedenec
je preselil svojo trgovino in se nahaja sedaj
Vetrinjska ulica št. 26
nasproti Jurčičeve ulice 4743a

Naznanilo.
Dovolim si cenj. odjemalce
in p. n. občinstvo opozoriti na
svoj novoustanovljeni 4729a
torbarski obrt
kjer se izdelujejo potne torbe,
kasete in kovčegi iz usnja in
platna v raznih oblikah in ve-
likostih. Sprejemajo se tudi
naročila za specialne torbe in
kovčege, n. pr. za razne vzorce,
za trgovske potnike itd.
Velika izbira raznih torbic in kovčegov
od najmanjših do največjih.
IVAN KRAVOS
Aleksandrova cesta 13 Slemenkov trg šte. 6
MARIBOR.

Več izurjenih pletilj
za strojno izdelavo nogavic, kakor tudi
pletiljo z večletno prakso kot predelavko
sprejme
Tovarna nogavic Henrik Franzl
Ljubljana, Privoz šte. 17. 4759a

**Za glasbene šole in
učiteljska.** 4679
Kompletne garniture, sestoeče iz violine, loka, vroe,
opirala, kolofonije, Fixa, piščalke, Kordola od 250 Din
do 300 Din, z etujem od 350 Din do 2500 Din ima v
zalogi in razpošilja po povzetju Minka Modlo, Ko-
pitarska ulica (nasproti Jugoslovanske tiskarne). —
Priznana najcenejša trgovina za glasbene potrebščine.

L. MIKUŠ
LJUBLJANA, Mesni trg 15
izdelovatelj dežnikov.
Na drobno! Na debelo!
Zaloga sprehajalnih palic.
Stari dežniki se znova preobčejejo

Hiša na Bledu
v sredini vasi, obstoječa iz 14 prostorov, pripravna za
vsako obrt, zraven spada nekaj zemlje in gozda, se
ugodno proda. Naslov v upravi „Jutra“ v Ljubljani.
4722a

Ladislav Brezovnik
trgovec
Tončka Brezovnik
roj. Albreht
poročena
Vojnik-Hotodrsica, 9. septembra 1924.

Vse potrebščine za strojeplis.
Pisarniške opreme
L. BARAGA, LJUBLJANA
Selenburgova ul. 6/a

Iz preprostih jedil napravi
JUHAR
najboljšo hrano!

Ia trapistovski
4750/a in
Ia tilzitski sir,
dalje polnomastno
sirovo maslo raz-
pošilja po zmernih
cenah mlekarne
KARLO LAZNICKY
Dezanovac.

J. Stjepušin
1840a Sisak
priporoča
boljše tambu-
rice, strune,
partiture in
ostale potreb-
ščine
za vsa glas-
bila.

Modistka
Z. Gorjanc
& Co.
Ljubljana, Sv. Petra c. 27
polec hotela Tratinik
priporoča svojo veliko
zalogo vsakovrstnih
najmodernejših

**damskih
klobukov.**
Sprejema klobučevino
(filce) v prekrjevanje
ter vsa popravila.
Zaloga
Spaterie-oblik
Postrežba točna.
1892a Cene najnižje.

MERAKL
boje, mastila, lakove, štuk, emajle,
kistove i jamačno čisti firnis naj-
bolje kakvoče nude
MEDIĆ-ZANKL
družba z o. z.
MARIBOR, LJUBLJANA, NOVI SAD,
podružnica. centrala. skladište.
Tvornice: 679/a
LJUBLJANA - MEDVODE.

SINGER ŠIVALNI STROJI so na vsem svetu
poznani kot najboljši
Singer šivalni stroji, Bourn & Co., New York 709/a Prodaja na obroke
Ljubljana, Selenburgova ul. 3
Centrala za SHS:
Zagreb
Maruličeva ul. 5
Zastopstva v vseh mestih